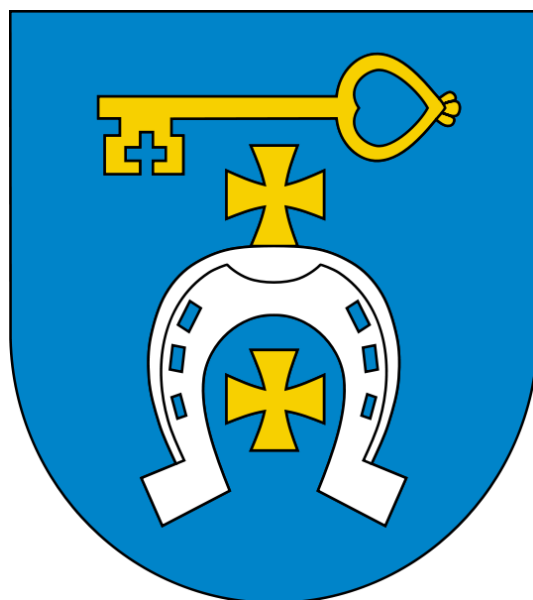

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2021-2027

SPIS TREŚCI

I. RAMY PRAWNE STRATEGII.....	3
I 1. Podstawa prawna i najważniejsze ustawy.....	3
I 2. Akty o zasięgu krajowym, regionalnym i lokalnym z zakresu polityki społecznej	4
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY	7
II. 1 Lokalizacja.....	7
II. 2 Dane demograficzne	9
II 3. Rynek pracy	11
II 4. Oświata	12
II 5. Działalność kulturalna	13
II 6. Działalność sportowa i rekreacja	13
II 7. Działania na rzecz seniorów	15
II 8. Bezpieczeństwo publiczne – Policja i OSP	15
II 9. Organizacje pozarządowe i współpraca międzygminna	18
II 10. Służba zdrowia.....	20
II 11. Pomoc społeczna	21
II 11. 1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	21
II 11. 2. Rodzaje świadczonej pomocy.....	22
II 12. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	28
II 12. 1. Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na rok 2021.....	28
II 12. 2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	29
II 13. Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie oraz Ochrona Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	30
II 13. 1. Normy i zasoby gminne	30
II 13. 2. Skala zjawiska przemocy domowej w gminie - przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece oraz Niebieskie Karty	31

III. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	33
III 1. Grupa badana, cel i metodologia badań	33
III 2. Lokalne zagrożenia społeczne w opinii dorosłych mieszkańców - wnioski	34
III 3. Wyniki badań sprzedawców napojów alkoholowych	39
III 4. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży	41
IV. ANALIZA SWOT	48
V. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KLUCZEWSKO NA LATA 2021-2027	52
V 1. Misja gminy, cele, kierunki i wskaźniki działań oraz prognoza zmian	52
V 2. Podmioty realizujące, partnerzy i koordynator	63
V 3. Wdrożenie, monitorowanie i ewaluacja Strategii	64
V 4. Finansowanie realizacji Strategii	65
Spis wykresów, tabel i rysunków	66

I. RAMY PRAWNE STRATEGII

I 1. PODSTAWA PRAWNA I NAJWAŻNIEJSZE USTAWY

Gmina Kluczewsko, chcąc zapewnić członkom społeczności lokalnej jak najwyższe standardy życia, podejmuje się realizacji obowiązku sporządzenia niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy, wynikającego z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W myśl przywołanego przepisu, jednym z zadań własnych gminy jest opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W art. 16b podanej ustawy określono otwarty katalog kluczowych elementów, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Są to w szczególności: diagnoza sytuacji społecznej gminy, prognoza zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian,
- kierunków niezbędnych działań,
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- wskaźników realizacji działań.

Poprzednia Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko obejmowała perspektywę czasową lat 2014-2020, a została przyjęta do realizacji na mocy Uchwały Nr XXVI/12/2014 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 29 maja 2014 r. Wraz z upływem roku 2020 stało się konieczne opracowanie nowej strategii na kolejne lata.

Aktami prawnymi, które wyznaczają podstawowe ramy dla opracowania i wdrożenia niniejszej Strategii są w szczególności:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1492),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713,)
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 426),

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz.U. 2019 poz. 2133),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 111),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2020 poz. 1409),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2020 poz. 2050),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2020 poz. 808),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. 2020 poz. 821),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365 z późn. zm.),

I 2. AKTY O ZASIĘGU KRAJOWYM, REGIONALNYM I LOKALNYM Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2021-2027 została opracowana, uwzględniając postanowienia dokumentów o zasięgu krajowym i regionalnym, które zakładają długofalowy czas realizacji w sferze polityki społecznej. Są to:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030,
- Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Program Rządowy „Dostępność +” 2018-2025,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 r. - Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Program Wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025,
- Strategia RP na rzecz Młodego Pokolenia (projekt),
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+,
- Świętokrzyski Program Pomocy Społecznej do 2023 r.,
- Wojewódzki Program Poszerzania, Zróżnicowania i Unowocześniania Pomocy i Poparcia Społecznego dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Zakresie Pomocy i Oparcia Społecznego 2018-2022,
- Ramowy Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na lata 2018-2023,
- Regionalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej do roku 2025,
- Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2017-2022,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2022,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2021-2027 zachowuje spójność z dokumentami obowiązującymi na szczeblu lokalnym czyli powiatu i gminy. Są to:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016-2022,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kluczewsko na 2021 rok,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w na Terenie Gminy Kluczewsko na lata 2016-2021,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na Terenie Gminy Kluczewsko lata 2019-2021,

Ponadto niniejsza Strategia uwzględnia cel strategiczny Programu Rewitalizacji Gminy Kluczewsko, który wytyczono do osiągnięcia w perspektywie roku 2023 czyli: *Przywrócenie ładu przestrzennego, poprawa warunków życia mieszkańców oraz ożywienie społeczno-gospodarcze obszarów kryzysowych na terenie Gminy Kluczewsko.*

Cele operacyjne wyznaczone w ramach Programu to:

1. Odbudowa więzi społecznych i aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych.

2. Redukcja patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego poprzez zagospodarowanie terenów na cele rekreacyjne, turystyczne, edukacyjne i kulturalne.

3. Modernizacja obiektów użyteczności publicznej pełniących funkcje kulturalne /edukacyjne/ turystyczne.

4. Rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie w sektorze usług.

5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa poprzez modernizację infrastruktury około drogowej.

Realizacji powyższych celów służą opisane w Programie działania, które są względem siebie komplementarne – jedno zadanie potrzebuje drugiego, aby osiągnąć zamierzone cele. Projekty wymienione do realizacji mają poza tym pozytywny wpływ na polityki horyzontalne Unii Europejskiej takie jak: politykę zatrudnienia, politykę równych szans, politykę rozwoju społeczeństwa informacyjnego, politykę ochrony środowiska.

Rewitalizacja Gminy Kluczewsko koncentruje się na trzech głównych obszarach, które znajdują odzwierciedlenie w celach przyjętych w niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2021-2027. Są to:

- **rozwój gospodarczy** - nowe miejsca pracy oraz warunkowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych, rozpowszechnianie i ułatwianie aktywności gospodarczej (np. uatrakcyjnienie oferty inwestycyjnej),
- **rozwój społeczny** – działania koncentrujące się na zapobieganiu patologiom i wykluczeniu społecznemu (przestępczości, marginalizacji, bezrobociu) oraz mające na celu wzrost poziomu integracji mieszkańców gminy Kluczewsko,
- **rozwój infrastrukturalno-przestrzenny** – remont obiektów użyteczności publicznej, dostosowanie infrastruktury publicznej do osób niepełnosprawnych, kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej, budowa elementów małej infrastruktury rekreacyjnej, budowa miejsc stanowiących miejsce rozrywki i integracji dla mieszkańców.

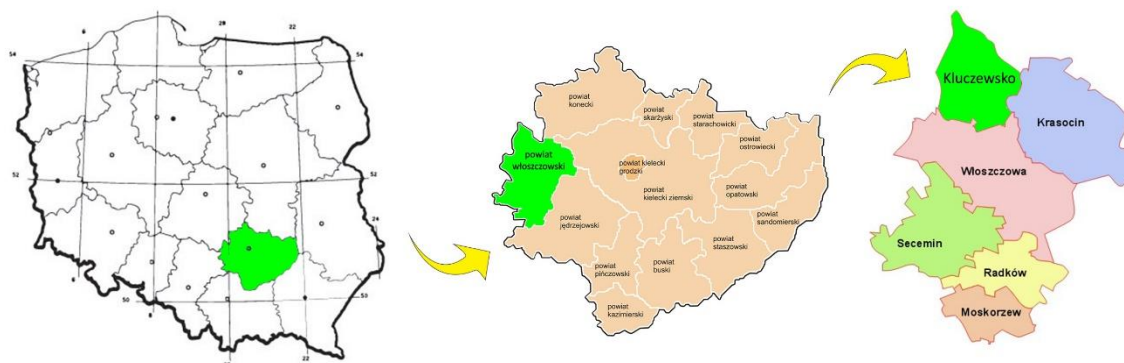
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

II. 1 LOKALIZACJA

Gmina Kluczewsko to gmina wiejska położona w powiecie włoszczowskim i zachodniej części województwa świętokrzyskiego, przy granicy z województwem łódzkim.

Powierzchnia gminy wynosi 136,9 km², co stanowi 15,1% powierzchni powiatu. Połowę terenu gminy stanowią użytki rolne (36% grunty orne, 9% łąki, 5% pastwiska), a 44% pokrywa las (średnio w województwie 28%, w kraju 29%).

Rys. 1. Położenie Gminy Kluczewsko na mapie kraju, województwa i powiatu

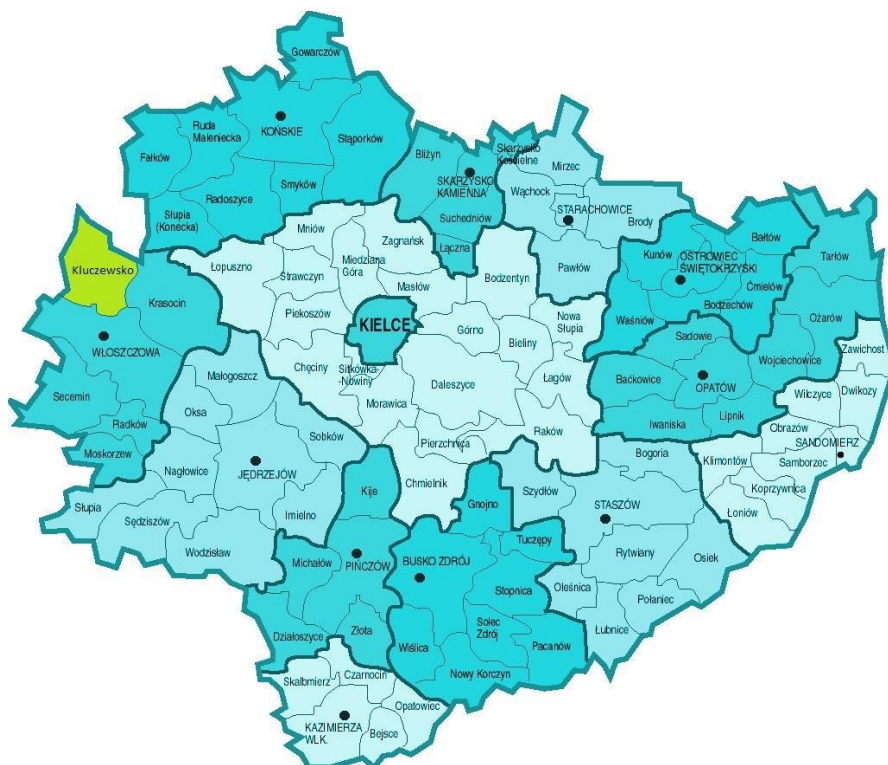
Źródło: opracowanie własne.

Gmina Kluczewsko sąsiaduje z gminami Krasocin, Przedbórz, Wielgomłyny, Włoszczowa oraz Żytno. Zachodnia granica gminy pokrywa się z ciekami rzeki Pilicy. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 742 (Przyglów – Łęczno – Ręčno – Włoszczowa - Nagłowice), jest to jedyna droga na terenie gminy o znaczeniu ponadlokalnym, ok. 5 km na północ od granicy gminy trasa ta krzyżuje się z drogą krajową nr 42 (Namysłów – Kluczbork – Praszka – Rudniki – Działoszyn – Pajęczno – Nowa Brzeźnica – Radomsko – Przedbórz – Ruda Maleniecka – Końskie – Skarżysko Kamienna – Rudnik).

Na terenie gminy położone jest 26 sołectw (Bobrowniki, Bobrowska Wola, Boża Wola, Brzeście, Ciemiętniki, Dobromierz, Jakubowie, Januszewice, Jeżowiec, Kluczewsko, Kolonia Bobrowska Wola, Kolonia Mrowina, Kolonia Pilczyca, Komorniki, Komparzów, Łąpczyzna Wola, Miedziana Góra, Mrowina, Nowiny, Pilczyca, Pracza, Rączki, Rzewuszyce, Stanowiska, Zalesie, Zmarłe) oraz jedno osiedle (Kluczewsko, os. Łokietka).

Rys. 2. Położenie gminy Kluczewsko w województwie świętokrzyskim i w powiecie włoszczowskim

Źródło: <http://www.kwiatek.krakow.pl/skalbmierz/mapa2.htm>

Organizację i zakres działania jednostek pomocniczych określa statut uchwalony uchwałą Rady Gminy Nr VI/17/2011 z dnia 3 czerwca 2011 roku, zmieniony uchwałą Nr V/17/2019 z dnia 30 kwietnia 2019 roku, oraz Uchwałą Nr VI/37/2019 z 28 czerwca 2019 roku.

Rys. 3. Położenie Gminy Kluczewsko na tle powiatu włoszczowskiego

Źródło: <http://www.wmzw.plenerownia.com/page/38/Mapa>

II. 2 DANE DEMOGRAFICZNE

Zgodnie z danymi z Ewidencji Ludności w **Gminie Kluczewsko mieszka 5.221 osób** zameldowanych na pobyt stały (stan na 31.12.2020 r.), z czego 49,01% stanowiły kobiety, a 50,99% mężczyźni. Liczba ludności gminy stanowi 11,59% ludności powiatu, 0,42% ludności województwa. Struktura ludności gminy w 2020 przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 20,70 %, osoby w wieku produkcyjnym 61,1%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 18,23 %.

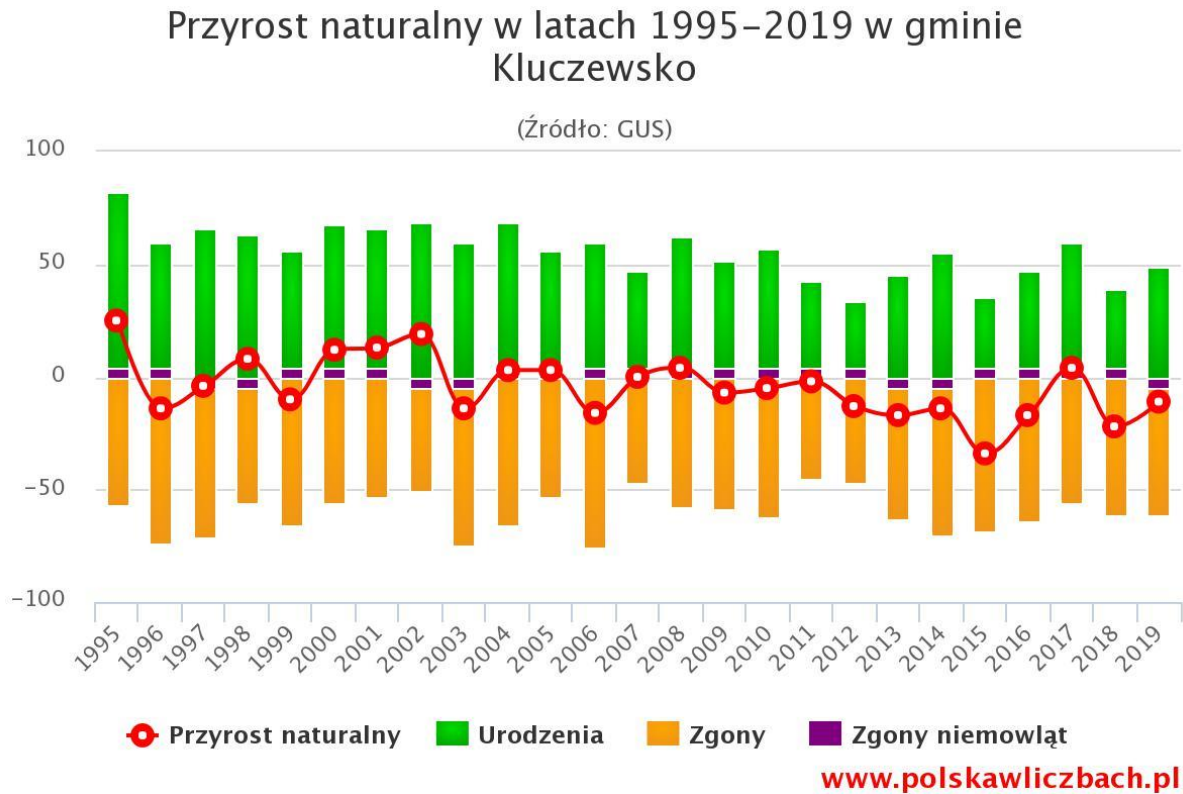
Jak podaje GUS, w latach 2002-2020 liczba mieszkańców zmalała o 2,0%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy gminy Kluczewsko zawarli w 2019 roku 26 małżeństw, co odpowiada 5,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 0,9 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 29,1% mieszkańców gminy Kluczewsko jest stanu wolnego, 57,8% żyje w małżeństwie, 2,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,5% to wdowy/wdowcy.

Gmina Kluczewsko ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -11. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,13 na 1000 mieszkańców gminy Kluczewsko.

W 2019 roku urodziło się 49 dzieci, w tym 44,9% dziewczynek i 55,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 460 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,57 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2019 roku 51,2% zgonów w gminie Kluczewsko spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 23,0% zgonów w gminie Kluczewsko były nowotwory, a 3,3% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Kluczewsko przypada 11.6 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa świętokrzyskiego oraz więcej od wartości średniej dla kraju. W 2019 roku zarejestrowano 60 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 61 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Kluczewsko -1. W tym samym roku 0 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące -1. 61,7% mieszkańców gminy Kluczewsko jest w wieku

produkcyjnym, 18,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 1. Przyrost naturalny w gminie Kluczewsko (1995-2019)

Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Kluczewsko, 2020.

II 3. RYNEK PRACY

Według stanu na 31 grudnia 2020 roku stopę bezrobocia w gminie szacuje się na ok. 5,39%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 7,5%, dla województwa wynosi 8,6%. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Kluczewsko w 2020 r. w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 2 osoby i wynosiła 172, w tym 64,53 % stanowiły kobiety, 35,47 % mężczyźni. Udział długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby ludności gminy wyniósł 1,59 %.

Jak podaje GUS, w 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Kluczewsko wynosiło 4 459,58 PLN, co odpowiada 86.10% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kluczewsko 338 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 34 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -304. 47,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kluczewsko pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 27,9% w przemyśle i budownictwie, a 7,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 0,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

W gminie Kluczewsko w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 435 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 370 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 49 nowych podmiotów, a 26 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (56) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (23) w roku 2009. W tym samym okresie najwięcej (56) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2016 roku, najmniej (16) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2014 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Kluczewsko najwięcej (12) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (426) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 4,8% (21) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 48,7% (212) podmiotów, a 46,4% (202) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Kluczewsko najczęściej

deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (31.6%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (22.2%).

II 4. OŚWIATA

W roku szkolnym 2020/2021 gmina Kluczewsko prowadziła dwa Zespoły Przedszkolno-Szkolne: w Kluczewsku i w Dobromierzu, do których uczęszczało łącznie **354 uczniów i 125 przedszkolaków**.

Pracę oświatową prowadziło w roku szkolnym 2020/2021 ogółem **50 nauczycieli (w przeliczeniu na etat: 48,7)**.

Tabela 1. Liczba oddziałów w przedszkolach i szkołach oraz liczba uczęszczających dzieci w roku szkolnym 2020/2021. Stan na 30.09.2020 r.

	Nazwa szkoły - organ prowadzący j.s.t.	Liczba oddziałów w szkole	Liczba uczniów w szkole	Liczba oddziałów w przedszkolu	Liczba przedszkolaków	Razem	
						Oddziały	Uczniowie /przedszkolaki
1.	Zespół Przedszkolno – Szkolny w Kluczewsku	11	193	3	75	14	268
2.	Zespół Przedszkolno – Szkolny w Dobromierzu	9	161	2	50	11	211
	Razem:	20	354	5	125	25	479

Źródło: Raport o stanie gminy Kluczewsko za 2020 r.

Od 1 września 2020 r. organem prowadzącym dla Zespołu Przedszkolno-Szkolnego w Komornikach jest Stowarzyszenie Wiejskie Wsi Komorniki „Nad Czarną”. Szkoła prowadzona przez tą organizację pozarządową otrzymała od 01.09.2020 r. do 31.12.2020 r. dotację podmiotową w kwocie – 270 950,96 zł. w tym:

- dotacja na prowadzenie publicznej szkoły podstawowej - 218 101,03 zł.
- dotacja na prowadzenie publicznego przedszkola - 44 814,00 zł.
- dotacja na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych – 8 035,93 zł.

W 2020 r. zakończono projekt pn.: **„Rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów z terenu Gminy Kluczewsko”** w ramach działania 08.03.03 *Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego,*

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego. Całkowita wartość projektu wyniosła: 616 897,88 zł., w tym dofinansowanie: 545 831,88 zł i środki z budżetu Gminy Kluczewsko: 71 066,00 zł.

II 5. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA

Według danych z 2020 Gmina Kluczewsko jest organizatorem dla instytucji kultury w postaci Gminnej Biblioteki Publicznej w Kluczewsku z filią w Dobromierzu. Przy Gminnej Bibliotece Publicznej działają dwa Dyskusyjne Kluby Książki: DKK w Dobromierzu, który w roku 2020 świętował 10-lecie swego powstania oraz DKK w Kluczewsku.

Biblioteka publiczna wraz z filią posiadają księgozbiór liczący 26 418 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 2 pracowników. Wśród obiektów przystosowanych dla osób niepełnosprawnych jeden miał wejście do budynku przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, 1 miał udogodnienia wewnątrz budynku dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach, a 0 było przystosowanych dla użytkowników niewidzących i słabowidzących. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 22 741 wolumenów.

Na terenie Gminy Kluczewsko aktywnie tworzą się, modernizują, wyposażają i funkcjonują liczne świetlice wiejskie i inne lokalne inicjatywy sołeckie.

W roku 2020 na działalność kulturalną zaplanowano wydatek z budżetu gminy w wysokości 320.729,18 zł., z czego wydatkowano 271.470,00 zł.

Obecnie gmina nie wydaje lokalnej gazetki, a informacje na temat spraw lokalnych mieszkańców Gminy Kluczewsko są publikowane w bezpłatnym miesięczniku informacyjno-reklamowym „Moja Gazeta Lokalna” rozpowszechnianym na teren powiatu włoszczowskiego.

II 6. DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA I REKREACJA

W 2020 r. na terenie gminy działają kluby sportowe:

1. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Start” przy Zespole Przedszkolno- Szkolnym w Dobromierzu,

2. Gminny Klub Sportowy GKS Kluczewsko,
3. Klub Sportowy Arka Kluczewsko.

Największym obiektem sportowym w gminie jest stadion piłkarski w Kluczewsku, na którym oprócz treningów i meczów Gminnego Klubu Sportowego odbywają się duże imprezy gminne. Stadion wyposażony jest w widownię z miejscami siedzącymi oraz muszlę koncertową.

W roku 2020 na działalność sportową zaplanowano 224.000,00 zł. z czego wydatkowano 177.008,16 zł.

W związku z pandemią COVID-19 w roku 2020 nie odbyło wiele imprez sportowych, które zwykle były organizowane, między innymi turniej z okazji Dnia Kobiet, bieg „Tropem Wilczym”, turniej siatkówki służb mundurowych. Odbył się jedynie w I kwartale 2020r. Turniej Piłki Siatkowej i Liga Halowa Piłki Nożnej.

Na terenie Gminy Kluczewsko znajdują się liczne place zabaw wraz z wyposażeniem. Corocznie są one wyposażane w nowy sprzęt oraz odnawiane.

Podobnie jak w latach poprzednich udzielono dotacji działającym na terenie Gminy Kluczewsko klubom sportowym w łącznej kwocie 85.000,00 zł.

Dotacje udzielono w trybie konkursów organizowanych zgodnie z przepisami ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie z przeznaczeniem na działania na rzecz upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży poprzez szkolenia sportowe oraz organizowanie i udział w zawodach sportowych.

Dotacje udzielono dla:

1. Ludowego Uczniowskiego Klubu Sportowego „START” - 15.000,00 zł.
2. Parafialnego Klubu Sportowego „ ARKA” Kluczewsko - 30.000,00 zł.
3. Gminnego Klubu Sportowego w Kluczewsku - 40.000,00 zł.

Na terenie Gminy Kluczewsko jest 20 placów zabaw funkcjonujących również jako siłownie zewnętrzne. Place zabaw z urządzeniami dla dzieci znajdują się w miejscowościach: Bobrowska Wola, Brzeście, Ciemiętniki, Januszewice, Kluczewsko (obok szkoły), Komorniki (obok szkoły), Pilczyca, Rzewuszyce, Stanowiska, Zalesie.

Natomiast place zabaw z elementami siłowni zewnętrznej znajdują się w miejscowościach: Bobrowniki, Dobromierz (przy budynku OSP), Jakubowice, Kluczewsko (na terenie zabytkowego parku), Kolonia Mrowina, Łączyna Wola, Rączki oraz w miejscowości Komparzów. Place rekreacyjne, na których znajdują się jedynie urządzenia siłowe usytuowane są w miejscowości Komorniki (obok budynku świetlicy wiejskiej) oraz w miejscowości Zmarłe. Place rekreacyjne to również boiska do gry w piłkę siatkową czy piłkę nożną

oraz altany. Place zabaw oraz place rekreacyjne corocznie są sprawdzane przez gminę pod kątem bezpieczeństwa użytkowników. Utrzymaniem placów polegającym na koszeniu trawy czy sprzątaniu śmieci zajmują się w większości przypadków Sołtysi oraz zainteresowani mieszkańcy oraz niejednokrotnie pracownicy Urzędu Gminy.

II 7. DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Aktywność społeczna seniorów jako sposób na przeciwdziałanie procesom starzenia się organizmu. Seniorzy jako grupa nieformalna działają na terenie gminy od kilku lat, chętnie organizują spotkania integracyjne m.in. majówka senioralna, Dzień Kobiet, spotkanie wigilijne, wycieczki krajoznawcze, udział w festynie rodzinnym oraz różnego rodzaju wydarzenia kulturalno- oświatowe.

Na terenie gminy działa Klub Seniora „Senior +”, który dysponuje 15 miejscami dla seniorów. Placówka stanowi również miejsce spotkań dla seniorów Gminy Kluczewsko, została utworzona na potrzeby integracji osób starszych dzięki środkom Rządowego Programu Senior + oraz środków własnych gminy. Celem nadrzędnym Klubu jest aktywizacja społeczna, integracja, włączenie społeczne osób starszych do społeczności lokalnej oraz organizacja wspólnego spędzania czasu wolnego przez seniorów. Seniorzy biorą udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych, kąciku kulinarnym, arteterapii, wycieczkach studyjnych, wieczorkach tematycznych.

II 8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – POLICJA I OSP

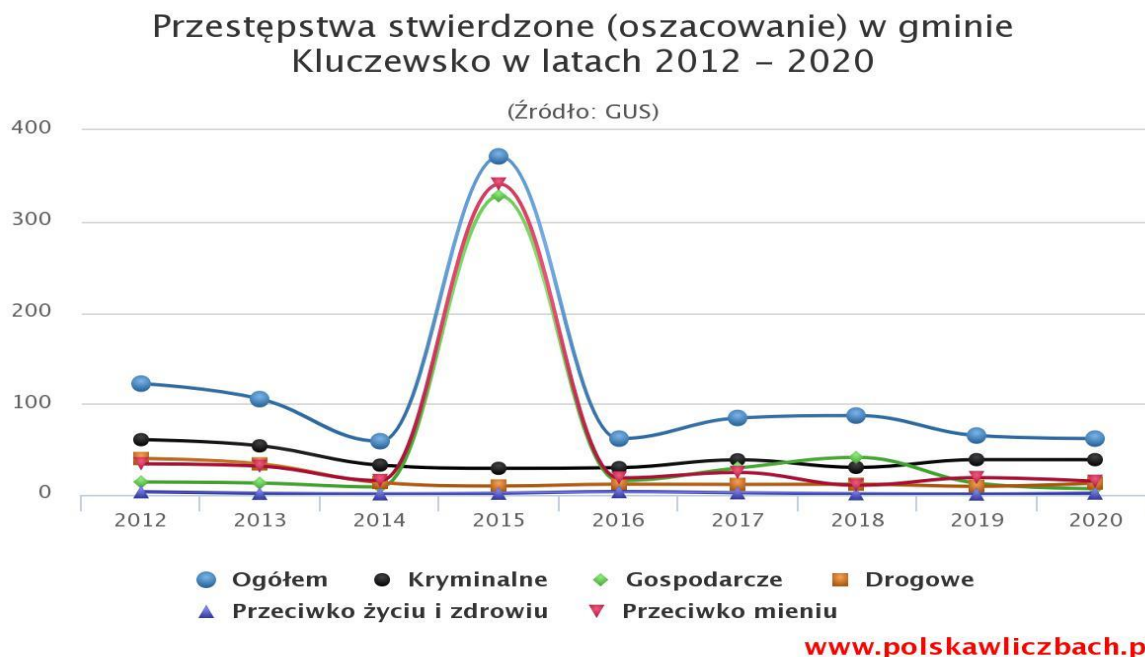

W 2020 roku w Gminie Kluczewsko stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 62 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,91 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa świętokrzyskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Kluczewsko wynosi 80,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa świętokrzyskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Kluczewsko

najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,46 (wykrywalność 77%) oraz przeciwko mieniu - 2,87 (wykrywalność 56%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,49 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,31 (55%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,38 (94%).

Wykres 3. Przeszępstwa stwierdzone w gm. Kluczewsko (2012-2019)

W poniższej tabeli przedstawiono to, w jaki sposób kształtowała się liczba poszczególnych i wybranych typów czynów zabronionych, które stwierdzono na terenie Gminy Kluczewsko w latach 2018-2020.

Cieszy stała tendencja spadkowa w liczbie odnotowywanych przypadków prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości oraz fakt, że na przestrzeni ostatnich 3 lat nie stwierdzono w gminie żadnych przypadków przestępstwa popełnionego przez nieletnich pw. środków odurzających, pobicia ani podejmowania czynności zawodowych pw. alkoholu. Bardzo niepokoi za to stała tendencja zwyżkowa w liczbie pozostałych stwierdzanych czynów zabronionych (kategoria „inne”).

W latach 2018-2020 utrzymuje się bardzo wyrównana właściwość w liczbie osób zatrzymanych do wytrzeźwienia (odpowiednio: 5, 4 i 5 osób), w tym nie zatrzymano żadnej osoby nieletniej.

W 2020 roku na terenie Gminy Kluczewsko działało 10 jednostek OSP, zrzeszających 514 członków, w tym 454 mężczyzn i 60 kobiet. Działały 2 Kobięce Drużyny Pożarnicze i 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze liczące 30 członków w tym 20 chłopców i 10 dziewczyn. Przy OSP Dobromierz działa Młodzieżowa Orkiestra Dęta licząca 30 członków. Wszystkie

jednostki w gminie posiadają samochody bojowe z czego 6 to samochody średnie a 5 samochody lekkie. 7 pojazdów posiada sprzęt do łączności radiowej. Ponadto wszystkie jednostki mają elektryczne syreny alarmowe. OSP Kluczewsko, Dobromierz, Stanowiska, Januszewice i Rzewuszyce wyposażone są dodatkowo w systemy selektywnego alarmowania i system powiadamiania alarmowego na telefony komórkowe. We wszystkich jednostkach straży znajduje się podstawowy sprzęt p. pożarowy a OSP Kluczewsko i OSP Dobromierz wyposażone są w specjalistyczny sprzęt do ratownictwa drogowego i medycznego.

Tabela 2. Stwierdzone przypadki wybranych przestępstw w Gminie Kluczewsko w l. 2018-2020

	2018	2019	2020
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	12	10	8
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	2	0	2
Zakłócanie porządku publicznego	9	6	8
Podejmowanie czynności zawodowych pw. Alkoholu	0	0	0
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pw. środków odurzających	0	0	0
Kradzież z włamaniem	2	1	2
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	1	1
Kradzież mienia	0	2	1
Pobicie	0	0	0
Uszkodzenie mienia	1	1	1
Inne	50	65	67
Liczba interwencji zw. z nadużywaniem alkoholu	14	18	12

Źródło: KPP Włoszczowa

Najlepiej wyposażonymi jednostkami w sprzęt i odzież ochronną są OSP Kluczewsko i OSP Dobromierz. Jednostka OSP Kluczewsko od 1995 r. włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, a od 1999 r. do Powiatowej Kompanii Odwodowej i Wojewódzkiej Kompanii Odwodowej „Zachód”. Wpływ na wyposażenie jednostki w Kluczewsku oprócz środków finansowych gminy mają dotacje z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej. Drugą w Gminie Kluczewsko pod względem udziału w zdarzeniach ratowniczo - gaśniczych jak i wyposażenia jest OSP Dobromierz, która także jest jednostką należącą do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego i również jako jednostka KSRG otrzymuje dotacje z Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej.

OSP Kluczewsko i OSP Dobromierz są jednostkami wiodącymi w Gminie Kluczewsko i na nich spoczywa w znacznym stopniu zapewnienie bezpieczeństwa pożarowego i ratowniczego. Działania strażaków obecnie nie polegają tylko na gaszeniu pożarów. Rośnie zakres zadań i wymagań stawianych ratownikom. Obecnie strażacy włączają się do różnych akcji usuwania zagrożeń np. wypompowywanie wody z podtopionych budynków, usuwania powalonych drzew oraz wyjeżdżają do wypadków drogowych i wielu innych zdarzeń.

W 2020 roku oprócz wyjazdów do pożarów i miejscowych zagrożeń w związku z panującą pandemią COVID-19 jednostki OSP z terenu Gminy Kluczewsko zajmowały się również dowożeniem artykułów pierwszej potrzeby osobom i rodzinom znajdującym się w kwarantannie. Ponadto druhowie objeżdżali miejscowości informując mieszkańców o zagrożeniach związanych z COVID-19 oraz dowozili seniorów na szczepienia.

Jednostki OSP w 2020 roku wyjeżdżały ogółem 104 razy do różnego rodzaju zdarzeń, z czego 90 razy na terenie gminy Kluczewsko i 14 razy poza jej obszar. W akcjach tych uczestniczyło 570 strażaków.

Liczba zdarzeń i udział poszczególnych OSP w działaniach ratowniczych przedstawia się następująco:

- OSP Kluczewsko: 49 wyjazdów, w akcjach tych wzięło udział 256 strażaków,
- OSP Dobromierz: 43 wyjazdy, w zdarzeniach uczestniczyło 254 ratowników,
- OSP Stanowiska: 8 wyjazdów, w akcjach udział wzięło 39 druhów,
- OSP Januszewice: 4 wyjazdy, w akcjach uczestniczyło 21 strażaków.

Jednostki straży z terenu Gminy Kluczewsko wyjeżdżały w 2020 roku do takich zdarzeń jak;

- pożary – 31,
- wypadki drogowe – 9,
- inne miejscowe zagrożenia – 64.

II 9. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE I WSPÓŁPRACA MIĘDZYGMINNA

Na podstawie Uchwały NR XV/53/2020 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 4 grudnia 2020 r. przyjęto do realizacji Program współpracy Gminy Kluczewsko z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021. Celem głównym Programu jest budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem Gminy Kluczewsko a organizacjami pozarządowymi, który służy efektywnemu wykorzystaniu społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Gminy Kluczewsko.

Oprócz wymienionych w poprzednich rozdziałach OSP i klubów sportowych, w 2020 r. na terenie Gminy Kluczewsko miały siedzibę i działały następujące organizacje pozarządowe:

- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kluczewsko „Od pomysłu do działania”,

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Pokolenie aktywnych” w Rączkach,
- Stowarzyszenie Wiejskie Wsi Komorniki „Nad Czarną”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Januszewice,
- Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Komparzowie oraz działający przy nim zespół muzyczny „Ale Babki”,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Rączkach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Rzewuszytach,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Komparzowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich „Babki Pileckie” w Pilzycy,
- Stowarzyszenie Klub Seniora w Gminie Kluczewsko,
- Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Wypoczynek”.

Stowarzyszenia aktywnie uczestniczą w różnych gminnych imprezach, reprezentują gminę Kluczewsko na imprezach ponadgminnych, prezentując regionalne potrawy zwyczaje tradycje. Ponadto stowarzyszenie „Od pomysłu do działania” w Kluczewsku jest organizacją lokalną zajmującą się dystrybucją żywności z programu operacyjnego „Pomoc żywnościowa”.

Na terenie gminy organizowany jest raz w roku festyn gminny, ponadto organizowane są festyny sołeckie w różnych sołectwach, Wigilia dla Seniorów, Gminne Zawody Sportowo Pożarnicze. Stowarzyszenie gminne „Od pomysłu do działania” podejmuje również cykliczną inicjatywę lokalną -projekt „Tu mieszkam, tu sprzątam” – akcja sprzątania terenów zielonych w różnych sołectwach połączona ze spotkaniem integracyjnym, ogniskiem na terenie sołectw przystępujących do akcji. Corocznie organizowane są Złote Gody przy współudziale młodzieży szkolnej. W szkołach corocznie organizowane są uroczystości o charakterze międzypokoleniowym, integracyjnym typu Dzień Dziecka, Dzień Sportu, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Jasełka itp.

Gmina Kluczewsko należy do następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

- Związek Miast i Gmin Regionu Świętokrzyskiego,
- Związek Gmin Ziemi Włoszczowskiej,
- Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania „Region Włoszczowski”,
- Stowarzyszenie Świętokrzyska Rybacka Lokalna Grupa Działania.

II 10. SŁUŻBA ZDROWIA

Na terenie Gminy Kluczewsko opiekę medyczną z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji leczniczej sprawuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku posiadający w swojej strukturze organizacyjnej dwa ośrodki zdrowia:

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku,
- Wiejski Ośrodek Zdrowia w Dobromierzu.

W podanych placówkach w ramach umowy zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia przyjmują lekarze medycyny ze specjalnością chorób wewnętrznych oraz pielęgniarki medycyny rodzinnej, medycyny szkolnej oraz położna. Dodatkowo w gabinecie rehabilitacji wykonywane są zabiegi lecznicze przez magistra rehabilitacji.

Świadczenia udzielane są bezpłatnie osobom, które złożyły w Gminnym Ośrodku Zdrowia w Kluczewsku deklarację wyboru lekarza, pielęgniarki, położnej.

Środki na prowadzenie działalności przekazuje Narodowy Fundusz Zdrowia w ramach zawartych umów.

W 2020 roku pomimo pandemii SARS-CoV-2 pacjenci mogli korzystać w pełnym zakresie ze świadczeń medycznych udzielanych przez lekarzy i pielęgniarki Ośrodka.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku obejmował opieką 4.353 osób, którym udzielono 19.043 porad lekarskich.

Gminny Ośrodek Zdrowia zabezpiecza dostępność do świadczeń medycznych w dni powszednie w godzinach od 8 - 18.

W razie nagłych zachorowań po godzinach pracy Ośrodka Zdrowia w Kluczewsku i w dni wolne od pracy pacjenci mogą korzystać z pomocy medycznej Pogotowia Ratunkowego oraz Gabinetu Lekarza POZ przy Izbie Przyjęć Szpitala Powiatowego we Włoszczowie.

Opiekę stomatologiczną zapewnia: Prywatna Praktyka Lekarska Dentystyczna Beata Jasińska Kluczewsko posiadająca umowę z NFZ.

Na terenie Gminy funkcjonuje apteka oraz punkt apteczny w Kluczewsku.

II 11. POMOC SPOŁECZNA

II 11. 1. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku (GOPS) jest wyodrębnioną gminną jednostką organizacyjną powołaną do bezpośredniego organizowania i wykonywania zadań z polityki społecznej na terenie Gminy Kluczewsko.

W 2020 roku kadre GOPS stanowiło 8 osób w tym kadra kierownicza (1 osoba), pracownicy socjalni (3 osoby) i pozostali pracownicy (4 osoby). Wszyscy pracownicy zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej posiadają wykształcenie wyższe. Specjalizację II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego posiada 1 pracownik socjalny. Wśród pracowników 1 osoba posiada specjalizację z organizacji pomocy społecznej.

GOPS działa na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz Statutu nadanego na mocy uchwały Nr VIII/56/2019 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 27 września 2019 roku.

Celem działalności GOPS jest zapewnienie ludności zamieszkałej na obszarze jego działania wszechstronnej pomocy socjalnej, umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie sami pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Ośrodek wykonuje także inne zadania przekazane do realizacji przez Wójta Gminy, mające na celu ochronę poziomu życia mieszkańców Gminy.

Podstawowym przedmiotem działalności Ośrodka są zadania:

- 1) wynikające z ustawy o pomocy społecznej:
  - a) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,
  - b) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
  - c) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń – rodzaj, forma i rozmiar przyznanego świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny,
  - d) pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
  - e) pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie

poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;

2) wynikające z realizacji innych powierzonych zadań:

- a) z zakresu świadczeń rodzinnych, w tym ustalanie, przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- b) prowadzenie postępowań w sprawach przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym wydawanie w tych sprawach decyzji administracyjnych oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych, prowadzenie postępowań i wydawanie w tych sprawach decyzji,
- c) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym podejmowanie działań wobec osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc,
- d) pracy z rodziną na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej,
- e) organizacja oparcia społecznego na podstawie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- f) zadań określonych ustawą w zakresie opieki zdrowotnej,
- g) przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych oraz dodatku energetycznego,
- h) wynikające z uchwał Rady Gminy Kluczewsko.

II 11. 2. RODZAJE ŚWIADCZONEJ POMOCY

Analiza danych GOPS wskazuje, że od 2018 r. **utrzymuje się stała tendencja spadkowa w ogólnej liczbie osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji. Stale i w zauważalny sposób zmniejsza się również liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń.** Natomiast liczba rodzin utrzymuje się na stałym poziomie z wyjątkiem roku 2019, w którym liczba ta uległa gwałtownemu wzrostowi ze 135 do 170, aby w roku następnym powrócić do punktu wyjścia (135 rodzin). Biorąc pod uwagę mocno zmniejszające się wskaźniki w przypadku liczby osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji oraz ogłoszony w 2020 r. stan epidemii, należy w dalszym ciągu monitorować szczególnie sytuację rodzin objętych wsparciem GOPS w Gminie Kluczewsko.

Biorąc pod uwagę przedział wiekowy i płeć osób, którym wypłacono świadczenia z pomocy społecznej, trudno o jednoznaczne wnioski i ustalenie trwałych tendencji.

Na przestrzeni lat 2018-2020 zdecydowanie najmniej beneficjentów świadczeń z pomocy społecznej to osoby w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym). Od 2019 r. przeważają w tym

zakresie osoby w wieku produkcyjnym (18-60/65 r. ż.). Uwzględniając płeć w tej grupie – dominują mężczyźni. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ramach każdej z grup wiekowych utrzymuje się od 2018 r. na zbliżonym poziomie, wykazując nieznaczne wahania. Wyjątkiem są dzieci i młodzież do 17 r. ż, ponieważ w tym środowisku liczba beneficjentów wykazuje największe wahania w ciągu ostatnich trzech lat. W tej grupie beneficjentów za to przeważają liczebnie kobiety.

Tabela 3. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji	234	203	181
Liczba rodzin	135	170	135
Liczba osób w rodzinach	436	456	376

Źródło: GOPS

Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przedziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń (K - kobiety, M – mężczyźni)

wiek	2018			2019			2020		
	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M	Ogółem	K	M
0-17	141	78	63	102	60	42	110	62	48
Wiek Prod.	139	59	80	139	55	84	144	60	84
Wiek Poprod.	24	14	10	30	17	13	27	10	17

Źródło: GOPS

W latach 2018-2020 najczęściej były realizowane świadczenia niepieniężne, z tym że liczba osób i rodzin korzystających z tej formy wsparcia stale i wyraźnie maleje.

Odwrótną tendencję widać w przypadku świadczeń pieniężnych – od 2018 r. rośnie – aczkolwiek dużo wolniej - liczba beneficjentów tego rodzaju świadczeń. Dotyczy to zarówno osób, jak i rodzin. Wyjątkiem od tej prawidłowości jest jedynie rok 2020, w którym liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych była o dwa mniejsza w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 5. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

	2018		2019		2020	
	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin	liczba osób	liczba rodzin
Świadczenia niepieniężne	145	73	106	52	83	42
Świadczenia pieniężne	90	86	98	96	99	94

Źródło: GOPS

W latach 2018-2020 nieznacznie zmniejszyła się liczba osób korzystających z zasiłku okresowego oraz liczba wydawanych świadczeń tego typu.

Za to liczba dzieci objętych posiłkami w szkole wzrosła blisko 6-krotnie. Niepokojąco i stale rośnie również liczba osób korzystających z zasiłków celowych na posiłki. W 2020 r. spadła utrzymująca się dotąd na stałym poziomie liczba osób, którym przyznawano inne zasiłki celowe i w naturze. Bardzo możliwe, że zostało to spowodowane panującym stanem epidemii.

Wyraźnie zmniejszyła się liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych zmniejszyła się tylko o jedną osobę w 2020 r. Wyraźnie maleje za to liczba świadczeń w ramach usług opiekuńczych

Pod względem wysokości wydatkowych kwot, w każdym z analizowanych lat, zdecydowanie dominują i stale wzrastają wydatki na utrzymanie osób przebywających w domu pomocy społecznej oraz na przyznawanie zasiłków stałych.

Jedynie rodzaje świadczeń pieniężnych, na które przeznaczają się stale coraz mniejsze środki to zasiłki celowe i w naturze oraz posiłki w szkołach. Wydatki w pozostałych kategoriach wykazują tendencje rosnące z wyjątkiem kwot pożytkowanych na zapewnienie usług opiekuńczych.

Na terenie Gminy Kluczewsko nie znajdują się żadne ośrodki wsparcia, a w razie zaistnienia takiej potrzeby mieszkańcy są umieszczani w DPS na terenie sąsiednich gmin, zarówno w placówkach prowadzonych przez osoby prywatne jak i stowarzyszenia czy powiat. W 2018 roku w DPS przebywało 6 mieszkańców gminy, w 2019 - 5 mieszkańców, w 2020 r. - 2 mieszkańców. Na dzień 1 lipca 2021 r. w DPS przebywa 4 mieszkańców gminy.

W czerwcu 2020 roku podpisano porozumienie z Gminą Włoszczowa dotyczące realizacji zadania publicznego w zakresie pomocy społecznej dotyczącego objęcia uprawnionych mieszkańców Gminy Kluczewsko usługami świadczonymi przez Środowiskowy Dom Samopomocy we Włoszczowie.

Tabela 6. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

	2018		2019		2020	
	liczba osób/liczba świadczeń	kwota w zł	liczba osób/liczba świadczeń	kwota w zł	liczba osób/liczba świadczeń	kwota w zł
zasiłek stały	29/274	130.695,00	32/325	166.793,21	27/317	165.999,47
zasiłek okresowy	30/106	31.988,00	25/101	33.987,53	25/101	36.997,99
zasiłki celowe i w naturze	31/53	13.230,00	31/37	10.273,32	26/37	8.567,80
posiłki w szkole	142 / 15841	36.274,00	102 / 10885	26.907,00	802 / 907	9.102,00

zasilki celowe posilki	58/97	24.726,00	68/132	34.093,00	83/195	51.898,00
DPS	6/59	144.411,47	5/34	869.10,35	2/24	687.67,12
usługi opiekuńcze	4/1622	26.131,04	4/1354	23.379,05	3/1294	25.796,37

Źródło: GOPS

Ogromny, blisko dwukrotny wzrost liczby rodzin i osób w rodzinie objętych pracą socjalną został gwałtownie zahamowany w 2020 r. Z wysokim prawdopodobieństwem jest to spowodowane przez ogłoszony stan epidemii i rozliczne restrykcje utrudniające lub wręcz uniemożliwiające prowadzenie efektywnej pracy socjalnej w środowisku.

Tabela 7. Beneficjenci pracy socjalnej

	2018	2019	2020
Liczba rodzin	98	170	111
Liczba osób w rodzinie	223	456	303

Źródło: GOPS

Pozytywna tendencja rysuje się w przypadku liczby osób i rodzin, którym ogółem udzielono wsparcia w ramach wszystkich dostępnych form pomocy społecznej. Liczba ta od 2018 r. stale maleje.

Tabela 8. Liczba osób i rodzin którym udzielono pomocy i wsparcia

	2018	2019	2020
Liczba osób	277	248	225

Źródło: GOPS

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny oraz liczba osób w takich rodzinach utrzymuje się od 2018 r. na bardzo zbliżonym poziomie.

Tabela 9. Beneficjenci pracy asystenta rodziny

Asystent rodziny	2018	2019	2020
Liczba rodzin	5	5	6
Liczba osób w rodzinach	38	34	40

Źródło: GOPS

Do najczęstszych przyczyn przyznawania świadczeń z tytułu pomocy społecznej w Gminie Kluczewsko należą w ostatnich trzech latach: niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo i długotrwała choroba.

Warto przy tym zwrócić uwagę na stałą tendencję malejącą w liczbie rodzin, którym przyznano pomoc społeczną z powodu bezrobocia, ubóstwa i długotrwałej choroby. Natomiast niepełnosprawność jako przyczyna przyznawania pomocy społecznej rodzinom utrzymuje się w Gminie Kluczewsko na zbliżonym poziomie i wykazuje prawidłowość wzrostową.

Od 2021 roku GOPS realizuje pomoc w postaci usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w ramach programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej – Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej edycja 2021 r. W ramach programu usługami asystenta objęte są trzy osoby niepełnosprawne z terenu gminy. Program realizowany jest od marca do końca grudnia 2021 r.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej rodzinom

Powody	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	40	48	42
Bezrobocie	48	38	35
Kłęska żywiołowa	0	0	0
Ubóstwo	58	49	22
Bezradność op-wych.	10	12	12
Długotrwała choroba	88	87	74
Alkoholizm	8	11	11
Inne	29	24	35

Źródło: GOPS

Jednym z ważniejszych wskaźników ubóstwa (zwany także wskaźnikiem deprivacji lokalnej) na poziomie gminy jest liczba mieszkańców (poszczególnych członków rodzin), którym przyznano świadczenie, w stosunku do liczby mieszkańców. Wskaźnik ten ukazuje liczbę osób, która w danej gminie korzysta ze świadczeń społecznych na każde 1000 mieszkańców. Ze względu na fakt, że w przypadku zarówno świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych warunkiem przyznania świadczenia jest dochód na osobę w gospodarstwie domowym, uznano, iż na potrzeby analiz należy brać pod uwagę przyznanie świadczenia bez względu na ich formę. W niniejszym wskaźniku uwzględniono osoby które uzyskały pomoc i wsparcie w formie świadczeń bez względu na rodzaj, formę, liczbę świadczeń i źródło finansowania.

W Gminie Kluczewsko wskaźnik deprivacji lokalnej zmniejszył się w ciągu ostatnich trzech lat o jeden punkt procentowy – z 4,49% do 3,49%.

Tabela 11. Wskaźnik deprivacji lokalnej

	2018	2019	2020
Wskaźnik deprivacji lokalnej	4,49%	3,92%	3,49%

Źródło: GOPS

Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych zmniejszyła się w 2020 r. o jedną w porównaniu do lat ubiegłych. W latach 2018-2020 żaden z mieszkańców nie korzystał ze

specjalistycznych usług opiekuńczych, ani z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 12. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	4	4	3

Źródło: GOPS

Liczba pobierających w 2020 roku świadczenia wychowawcze wyniosła 554 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta wzrosła o 185 rodzin, co stanowi wzrost o 33,39% w stosunku do roku poprzedniego. Całkowita kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych wyniosła 5 484 271 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 790 803 zł., co związane jest ze zmianą przepisów i przyznaniem od 1 lipca 2019r. prawa do świadczenia wychowawczego niezależnie od dochodu rodziny również na pierwsze dziecko

Liczba pobierających w 2020 roku zasiłek rodzinny wraz z dodatkami wyniosła 248 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 15 rodzin. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 1 210 721,73 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 98 173,62 zł.

Na wypłatę świadczeń opiekuńczych tj. świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek opiekuńczy, zasiłek pielęgnacyjny wydatkowano łącznie 1 106 634 zł, kwota ta wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 80,26%, co spowodowane było wzrostem kwoty poszczególnych świadczeń oraz osób uprawnionych do nich.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego wypłacono dla 30 osób z 13 rodzin na łączną kwotę 139 800,00 zł. W stosunku do roku poprzedniego o 1 rodzinę zmalała liczba rodzin pobierających świadczenie na 2 dzieci i o 1 300 ,00 zł wzrosła kwota wypłaconych świadczeń alimentacyjnych.

Od lipca 2018 r. realizowana jest wypłata świadczeń Dobry Start w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko rozpoczynające naukę w szkole, z tego tytułu w 2020 roku wypłacono 673 świadczeń na łączną kwotę 201 900 zł.

II 12. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

II 12. 1. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2021

Na mocy Uchwały Nr XVI/60/2020 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 30 grudnia 2020 r. przyjęto Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kluczewsko na 2021 rok. Program finansowany jest ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Celem strategicznym Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz stosowania przemocy, zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych ryzykownych zachowań przez dzieci i młodzież.

Realizacją Programu zajmują się:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA),
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku,
- Placówki oświatowe (Zespoły Przedszkolno-Szkolne w Kluczewsku i Dobromierzu),
- Komenda Powiatowa Policji we Włoszczowie,
- Gminny Ośrodek Zdrowia w Kluczewsku,
- Inne podmioty (kluby sportowe, stowarzyszenia), którym zlecane są zadania gminnego programu.

W 2020 roku wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi wyniosły 63 182,44 zł w tym, które wynikły z kosztami związanymi z badaniem oraz złożeniem wniosków do sądu, wydatki związane z funkcjonowaniem GKRPA oraz usługami prawnymi, zakupem komputerów do pracy zdalnej, działania profilaktyczne między innymi zakup autochodzika przekazanego do KKP we Włoszczowie, dofinansowanie wydatków związanych z realizacją programów profilaktycznych dotyczących uzależnień realizowanych przez OSP w Dobromierzu oraz klub sportowy Arka w Kluczewsku, a także ZPS w Kluczewsku i w Komornikach w ramach, których objęto działaniami 184 dzieci i młodzieży.

II 12. 2. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Problemami związanymi z polityką społeczną w zakresie używania substancji psychoaktywnych zajmuje się w Gminie Kluczewsko Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Ogłoszony w 2020 r. na terenie całego kraju stan epidemii zahamował w gminie tendencje wzrostowe co do liczby spotkań ogólnych GKRPA i rozmów przeprowadzonych w związku z motywowaniem do podjęcia leczenia odwykowego, a także w liczbie wydawanych postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Tabela 13. Działalność GKRPA w gminie Kluczewsko w l. 2018-2019

Rodzaj działania		2018	2019	2020
Posiedzenia ogólne GKRPA		8	12	5
Liczba przeprowadzonych rozmów		10	15	7
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych		2	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Dot. jednorazowych zezwoleń na sprzedaż	1	4	0
	Dot. zezwoleń na sprzedaż napojów alk. do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży	0	1	1
	Postanowienia negatywne	0	0	0
	Postanowienia ogółem	1	5	1

Źródło: GKRPA

W porównaniu z 2019 r. w 2020 zmalała liczba wniosków, które wpłynęły do GKRPA w sprawie leczenia odwykowego (2019: 7 wniosków, 2020: 4 wnioski).

Zmalała również liczba wniosków skierowanych do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego: w 2019 r. były to 4 wnioski, a w roku następnym zaledwie jeden.

Zdecydowanie należy wziąć pod uwagę zwiększenie udziału przedstawicieli GKRPA, GOPS i świetlic wiejskich w szkoleniach z różnych aspektów przeciwdziałania uzależnieniom. W 2018 i 2019 r. było to po jednym szkoleniu, a w 2020 – głównie z racji stanu epidemii – nie skierowano ww. reprezentantów na żadne szkolenie rozwoju zawodowego, nawet w formie online.

II 13. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE

II 13. 1. NORMY I ZASOBY GMINNE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w na terenie Gminy Kluczewsko na lata 2016-2021 został przyjęty do realizacji na mocy Uchwały Nr XII/11/2016 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 29.04.2016 r.

Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji analogicznego Programu na lata 2011 – 2015. Obowiązujący Program przedstawia szerokie spektrum działań wobec problemu przemocy domowej i tworzy ramy zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kluczewsko, jednakże należy zaznaczyć, iż jego skuteczność zależy od zaangażowania poszczególnych instytucji i organizacji w działania podejmowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celem głównym programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2021 jest podejmowanie wszelkich działań wśród społeczności lokalnej na terenie Gminy Kluczewsko na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel ten będzie realizowany poprzez cele szczegółowe programu:

- Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kluczewsko,
- Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą,
- Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie,
- Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących działania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań.

Na podstawie art. 9a ust. 1-9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gmina Kluczewsko podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym.

Tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania określono w Uchwale NR VIII/59/2019 Rady Gminy Kluczewsko z dnia 27 września 2019 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku zapewnia obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego. Pracownicy socjalni, łącznie z funkcjonariuszami policji oraz przedstawicielami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych są członkami praktycznie wszystkich grup roboczych powołanych w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w których uruchomiono procedurę Niebieskiej Karty, mają bezpośredni kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy, muszą podejmować działania w celu przeciwdziałania przemocy.

Mieszkańcy Gminy Kluczewskom mają możliwość korzystania z pomocy Powiatowego Centrum Pomocy w Rodzinie a także działającego przy nim Punktu Interwencji Kryzysowej. Bezpłatna pomoc prawna świadczona jest też w Starostwie Powiatowym we Włoszczowie.

II 13. 2. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE - PRZESTĘPSTWA PRZECIWKO RODZINIE I OPIECE ORAZ NIEBIESKIE KARTY

W tej części Strategii zaprezentowano skalę występowania wybranych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, jakie odnotowano w Gminie Kluczewsko na przestrzeni lat 2018-2020. Analizowane czyny zabronione zostały spenalizowane w art. 190 i Rozdziale XXVI ustawy z 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 1444, 1517)

Zwraca uwagę stale rosnąca tendencja do wszczynania spraw związanych ze znęcaniem się nad rodziną, co może świadczyć o rozwijającej się świadomości mieszkańców na temat identyfikowania i potrzeby przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Z drugiej strony należy zauważyć, że w roku 2020 zmalała do zera liczba przypadków stwierdzonych przestępstw znęcania się. Cieszy fakt, że w analizowanym okresie nie wszczęto, ani nie stwierdzono żadnego przypadku karalnego rozpijania osoby małoletniej, co oczywiście nie musi oznaczać, że takie sytuacje nie mają w ogóle miejsca. Wyraźnie widać tendencję spadkową w liczbie stwierdzonych przestępstw uchylania się od płacenia alimentów.

Dane uzyskane z Policji na temat liczby i okoliczności interwencji domowych przynoszą alarmujące wnioski. Od roku 2018 podwoiła się w Gminie Kluczewsko liczba interwencji domowych funkcjonariuszy Policji – wszystkie dotyczyły zgłoszeń przemocy w rodzinie.

Podwoiła się również liczba ofiar przemocy domowej, z czego wszystkie to kobiety. Zwraca również uwagę znaczny odsetek sprawców będących pod wpływem alkoholu. Pozyskane informacje uzasadniają niezwłoczne podjęcie działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 14. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece w gminie Kluczewsko w I. 2018-2020

		2018	2019	2020
Znęcanie się nad rodziną	Sprawy wszczęte	2	3	4
	Przestępstwa stwierdzone	3	2	0
	Sprawy zakończone	2	3	4
Groźba karalna	Sprawy wszczęte	1	2	1
	Przestępstwa stwierdzone	1	1	1
	Sprawy zakończone	1	2	1
Rozpijanie małoletniego	Sprawy wszczęte	0	0	0
	Przestępstwa stwierdzone	0	0	0
	Sprawy zakończone	0	0	0
Uchylenie się od płacenia alimentów	Sprawy wszczęte	14	12	11
	Przestępstwa stwierdzone	12	9	11
	Sprawy zakończone	14	12	11

Źródło: KPP we Włoszczowie

Tabela 15. Interwencje domowe i przemoc w rodzinie

		2018	2019	2020
Liczba interwencji domowych Policji		10	15	20
Liczba interwencji dot. przemocy w rodzinie		10	15	20
Liczba ofiar przemocy w rodzinie	Ogółem	10	15	20
	Kobiety	10	15	20
	Mężczyźni	0	0	0
	Małoletni do 13 r.ż.	0	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej	Ogółem	10	15	20
	Kobiety	0	0	0
	Mężczyźni	10	15	20
	Sprawcy pod wpływem alkoholu	4	10	9

Źródło: KPP we Włoszczowie

Procedura „Niebieskie karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych oraz realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji

rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

W latach 2018-2019 wzrosła liczba wniosków zgłaszanych w ramach procedury Niebieskie Karty A oraz liczba rodzin objętych procedurą, z tym że właściwość ta została zahamowana w 2020 r. Z wysokim prawdopodobieństwem można wysnuć wniosek, że ma to związek z ogłoszonym stanem epidemii.

Rodziny, w których nie zakończono procedury pozostają w kręgu działań grup roboczych powołanych w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego .

Policja jest jedyną instytucją w gminie Kluczewsko, która składa omawiany wniosek, co może wskazywać na potrzebę szkoleń i podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników pozostałych uprawnionych instytucji w zakresie rozpoznawania przypadków przemocy domowej oraz podstaw prawnych omawianej procedury.

Tabela 16. Wnioski złożone w ramach procedury „Niebieskie Karty A”

	2018	2019	2020
Liczba wniosków – ogółem	9	14	10
Liczba rodzin objętych wnioskami	8	11	10
Procedury zakończone z powodu bezzasadności podjęcia działań	3	1	2
Procedury zakończone na skutek ustania przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy.	12	4	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Kluczewsko z lat 2018-2020.

III. DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE BADAŃ ANKIETOWYCH MIESZKAŃCÓW GMINY

III 1. GRUPA BADANA, CEL I METODOLOGIA BADAŃ

Badania wśród mieszkańców, uczniów oraz sprzedawców napojów alkoholowych, zostały przeprowadzone w maju i czerwcu 2020 roku, na zlecenie Gminy Kluczewsko. Podstawowym celem diagnozy jest charakterystyka zjawisk przemocy oraz ryzyka uzależnień (m. in. alkohol, nikotyna, narkotyki) wśród dzieci, młodzieży, a także dorosłych mieszkańców gminy oraz sprzedawców napojów alkoholowych.

Badania zostały przeprowadzone metodą ilościową – za pomocą ankiet wypełnianych przez uczniów kluczewskich szkół oraz wywiadów kwestionariuszowych zrealizowanych

na próbie pełnoletnich mieszkańców gminy Kluczewsko. Ankiety zawierały pytania zamknięte jednokrotnego i wielokrotnego wyboru, jak i również pytania otwarte i półotwarte.

Badanie mieszkańców i sprzedawców przeprowadzono z użyciem metody PAPI (*Paper & Pen Personal Interview*), czyli metodą zbierania informacji bezpośrednio na papierowych kwestionariuszach. Uczniowie zostali zdiagnozowani metodą CAVI (*Computer - Assisted Web Interview*), czyli za pomocą ankiety elektronicznej. Wszyscy respondenci zostali poinformowani o anonimowości oraz zasadach i celu wypełniania ankiety.

Badania ilościowe zostały wykonane łącznie na 169 respondentach, reprezentujących trzy grupy społeczności lokalnej w Gminie Kluczewsko:

- **uczniowie:** 68 dzieci ze szkół podstawowych na terenie Gminy Kluczewsko, klasy 4-8 (ankiety);
- **dorośli:** 86 osób (wywiady kwestionariuszowe);
- **sprzedawcy:** 15 sprzedawców napojów alkoholowych z terenu Gminy Kluczewsko (ankieta).

III 2. LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W OPINII DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW - WNIOSKI

Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

- Jako że w ankiecie występuje znaczna dysproporcja płci (kobiety - 95%, mężczyźni – 5%), należy zaznaczyć, że może to **stanować podstawę do podważania reprezentatywności badanej grupy**, a co za tym idzie, przyczyniać się do kwestionowania niektórych wniosków płynących z diagnozy. W tym kontekście **wskazany jest zachowanie powściągliwości w wyciąganiu kategoriycznych wniosków z diagnozy, zwłaszcza w sprawach, które dotyczą bardziej osobistych przekonań i poglądów** respondentów.
- Za **najistotniejsze problemy społeczne** w opinii mieszkańców należy uznać przede wszystkim **biedę i ubóstwo**, i **bezrobocie**, a w mniejszym stopniu, choć też wysokim, kryzys rodziny, zanieczyszczenie wody oraz kryzys norm moralnych. Za najmniej istotne problemy ankietowani uznali **bezdomność, wzrost przestępczości i smog**.

- **Dorosłe pokolenie Gminy Kluczewsko w większości (61,5%) spróbowało alkoholu po raz pierwszy wcześniej, bo przed 18 rokiem życia**, z czego 58% w wieku pomiędzy 16 a 18 lat, a pozostali w wieku 13-15 lat. Niemal dwie piąte (38,5%) skosztowało alkoholu już jako osoby pełnoletnie.
- Niewątpliwie pozytywnie nastraja stwierdzenie, że **prawie połowa badanych to abstynenci**. Prawie dwie piąte przyznało, że piją alkohol tylko „kilka razy w roku”. Generalnie należy uznać, że **większość badanych bardzo rzadko sięga po alkohol tzn. wcale lub tylko okazjonalnie**.
- **Mieszkańcy Gminy Kluczewsko prezentują postawy wobec picia alkoholu o bardzo niskim poziomie ryzyka jeśli chodzi o nałóg alkoholizmu, po uwzględnieniu częstotliwości picia**. Respondenci najczęściej w ogóle nie pije alkoholu, a jeśli już spożywają napoje alkoholowe, to czynią to okazjonalnie lub przyzwyczajenia, najczęściej w ilościach 1-2 standardowych porcji alkoholu.
- **Zdecydowana większość respondentów nie wie, gdzie może się zgłosić osoba uzależniona od alkoholu**. Należałoby w związku z tym przeprowadzić szerszą kampanię informacyjną na temat dostępnych miejsc terapii dla osób uzależnionych od alkoholu.
- W pytaniu o **sklepy i lokale**, w których można nabyć alkohol **większość uznała, że jest ich odpowiednia liczba**.
- Można uznać, że **wysoki odsetek badanych mieszkańców przyjmuje prozdrowotne i odpowiedzialne postawy wobec spożywania alkoholu**, a przytłaczająca większość odrzuca mit o mniejszej szkodliwości alkoholu w napojach „słabszych” niż w wysokoprocentowych. Jeszcze więcej osób odrzuca mylne przekonania jakoby picie alkoholu pomagało ludziom w ich trudnych sytuacjach życiowych, a jego spożywanie w niewielkich ilościach nie było szkodliwe dla kobiet w ciąży czy było bezpieczne przy prowadzeniu auta. Ponad trzy czwarte osób uważa, że **osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w środowisku lokalnym**. Z kolei prawie **dwie piąte ankietowanych utrzymuje, że osoby nieletnie nie mają problemów z kupnem alkoholu w lokalnych sklepach**. Świadczyć to może, iż nieletni mają zbyt łatwy dostęp do alkoholu w punktach jego sprzedaży oraz że ilość kontroli tych punktów w gminie jest niewystarczająca. Powinno to stanowić przesłankę do podjęcia szerszej kampanii informacyjnej na ten temat wśród mieszkańców i sprzedawców alkoholu w oraz do częstszych kontroli sklepów oraz baru oferujących alkohol w Gminie Kluczewsko.

- Mniej niż jedna piąta badanych (17,5%) nigdy nie paliła papierosów. Najwięcej, bo prawie połowa zapaliło swojego pierwszego papierosa jako osoby nieletnie po skończeniu 16 roku życia, ale prawie jedna czwarta już jako osoby dorosłe. W sumie więc wiek inicjacji nikotynowej dla ponad połowy ankietowanych rozpoczął się jeszcze przed ukończeniem 18 roku życia, a dla ponad połowy z nich już w życiu dorosłym lub w ogóle nie miał miejsca. **Choć te ostatnie dane napawają optymizmem, to niepokoić powinien fakt, że prawie połowa mieszkańców rozpoczęła palenie papierosów jako osoby nieletnie.** Świadczy to o niskiej wówczas wśród nich świadomości o szkodliwości na zdrowie tego rodzaju używek.
- Dużo bardziej optymistycznie sytuacja przedstawia się, jeśli chodzi o **obecny stosunek ankietowanych do palenia papierosów. Olbrzymia większość, 75%, w ogóle nie pali** obecnie papierosów czy e-papierosów. Zdaniem ponad połowy respondentów, e-papierosy są tak samo szkodliwe jak papierosy klasyczne, a ponad dwie piąte uważa, że e-papierosy są nawet bardziej szkodliwe.
- Powyższe wyniki świadczą o tym, że mieszkańcy Gminy Kluczewsko wykazują się **wysoką świadomością szkodliwości palenia papierosów, zarówno tradycyjnych jak i e-papierosów, a ich kontakt z nikotyną był w większości okazjonalny lub przypadkowy i nie przelożył się na nałóg nikotynowy.**
- W ankiecie zapytano mieszkańców Gminy Kluczewsko o ich samopoczucie oraz spożycie alkoholu w czasie trwania izolacji społecznej. Ponad połowa badanych przyznała, że ich nastrój w czasie izolacji społecznej pogorszył się, zaś prawie dwie piąte, że nie zmienił się. Powyższe wyniki świadczą o tym, że **spora część mieszkańców gminy dobrze poradziła sobie pod względem psychicznym z tym trudnym czasem izolacji społecznej, ale dla większości z nich przyniósł on jednak pogorszenie się samopoczucia.**
- Większość ankietowanych, trzy piąte, **nie zaobserwowała wzrostu spożycia alkoholu w swoim środowisku przez okres trwania pandemii.** Jednakże, pozostali, dwie piąte, odpowiedzieli twierdząco, co **może świadczyć o tym, że spora część osób w alkoholu szukała ucieczki od problemów, jakie narosły w wyniku pandemii i społecznej izolacji**
- Ponad trzy czwarte badanych twierdzi, że **nie zna w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające,** natomiast ponad jedna dziesiąta zna od 2 do 5 osób, i tyle samo zna jedną taką osobę.

- **Prawie nikt z mieszkańców nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze.**
- Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się **marihuana i haszysz i dopalacze. Ponad jedna piąta ankietowanych nie wie, jakie substancje przyjmują te osoby**, a ponad dwie trzecie w ogóle nie zna osób przyjmujących takie substancje.
- Problem uzależnienia mieszkańców Gminy Kluczewsko **od leków wydaje się równie poważny co problem zażywania narkotyków i dopalaczy**, gdyż i jeden i drugi **może dotyczyć niemal jednej czwartej mieszkańców**. Niemniej, **aby mieć tego pewność należałoby posiadać informację o środowisku, w którym była przeprowadzana ankieta**, ponieważ, jeśli była przeprowadzana głównie jednym środowisku pracowniczym czy społecznym np. pracowników GOPS lub służb medycznych, to oznaczałoby, że znane w tym środowisku osoby uzależnione pojawiały się w odpowiedziach respondentów wielokrotnie, co kreśliłoby zafałszowany obraz skali osób uzależnionych w gminie. Niestety, ponieważ ankieta była anonimowa, nie posiadamy informacji o środowisku, w którym była przeprowadzana.
- W subiektywnej ocenie zdecydowanej większości przebadanych mieszkańców **zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo lub dość rzadkie**.
- **Łącznie ponad trzy czwarte respondentów uważa, że uzależnienie od Internetu jest powszechne** (sumując odpowiedzi *dość* i *bardzo powszechne*) w środowisku lokalnym, a niemal jedna czwarta ocenia je jako zjawisko rzadkie. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu zrównoważonego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii, a także alternatywnych metod spędzania czasu.
- **W kwestii wychowywania dzieci znacząca większość badanych (prawie trzy czwarte) sprzeciwia się stosowaniu nawet łagodnych kar fizycznych wobec dzieci** tzw. „klapsów”, jednakże ponad jedna piąta dopuszcza takie kary. Jeszcze większy odsetek respondentów zaprzecza jakoby kary fizyczne hartowały dziecko, oraz że wzbudzanie strachu u dziecka, m.in. w wyniku kar fizycznych, dobrze służy procesowi wychowania. **Sklania to do stwierdzenia, że zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy Kluczewsko nie przejawia postaw wychowawczych charakterystycznych dla modelu wychowania opartego na przemocy i zastraszaniu,**

ale część dopuszcza stosowanie łagodnych kar fizycznych w procesie wychowawczym w pewnych sytuacjach, pozwalając w większości (trzy czwarte badanych) na wprowadzenie ogólnego prawnego zakazu stosowania kar fizycznych.

- Zwraca uwagę fakt, że **zdecydowana większość mieszkańców nie wie do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie**. Widać zatem tutaj potrzebę szerszej kampanii informacyjnej o miejscach pomocy ofiarom przemocy domowej.
- **Badana społeczność gminy prezentuje wysoki poziom wyczerpania na problem przemocy w rodzinie. Przytłaczająca większość z nich zgadza się, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol**. Jeszcze większa część nie zgadza się, iż przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego. Niemal wszyscy respondenci (98%) zgadzają się, iż ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna. **Największy odsetek przeciwników ma twierdzenie, iż z przemocą mamy do czynienia tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary**. Podobny odsetek osób **nie zgadza się z opinią, że przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, do której nikt nie powinien się wtrącać**. Podobny wynik zebrała opinia, iż **policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych – nie zgadza się z tym prawie 90% badanych**. **Niewiele mniej osób, zaprzecza, że nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie**. Zdecydowana większość mieszkańców odrzuca również pogląd zakładający, że gdyby ofiara naprawdę cierpiała, to odeszłaby od sprawcy.
- Widzimy zatem, że **zdecydowana większość respondentów ma podobne poglądy na temat zjawiska przemocy w rodzinie** i brak tutaj jest opinii, spośród zaproponowanych w ankiecie, które wyraźnie dzieliłyby to środowisko.
- Wyniki badań dot. przemocy w rodzinie pokazują, że jest to zjawisko o stosunkowo małym zasięgu wśród lokalnej społeczności, ponieważ ponad dwie trzecie respondentów deklaruje, iż nie ma w swoim otoczeniu osób, które **doświadczają przemocy w rodzinie**, a tylko jedna dziesiąta taki fakt potwierdza. Ponad jedna piąta nie jest co do tego pewna, choć ma takie podejrzania. Wobec powyższego **wskazana jest kontynuacja działań powołanych jednostek gminy w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej**, gdyż nawet jej stosunkowo niski poziom może być także wynikiem owych przedsięwzięć i oddziaływać na zasadzie profilaktyki, przynosząc w ten sposób pożądane efekty.

III 3. WYNIKI BADAŃ SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

- **Przytłaczająca większość sprzedawców napojów alkoholowych nie zgadza się, że alkohol zawarty w piwie oraz winie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce.** Świadczy to o wysokim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów z potencjalnie niższą zawartością procentową alkoholu.
- Ankietowani **jednogłośnie zgadzają się, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany.** Niewiele mniej respondentów zaprzecza, aby osoby pijące alkohol zagrażały bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku. **Świadczyłoby to o wysokiej kulturze picia alkoholu wśród mieszkańców Gminy Kluczewsko.**
- **Zdecydowana większość respondentów zaprzeczyła jakoby osoby poniżej 18 roku życia miały łatwy dostęp do kupna alkoholu.** Jeszcze wyższy wynik uzyskało pytanie o to, **czy alkohol pomaga w trudnych sytuacjach życiowych;** 93,5% badanych odrzuciło taką tezę, z czego aż 80% „zdecydowanie”.
- Ankietowani **jednogłośnie odrzucili też poglądy mówiące, iż: prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne, alkohol powinien być dostępny dla osób poniżej 18 roku życia oraz że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.**
- **Ogromna większość badanych nie zgadza się z opinią, że w okolicy ich miejsca zamieszkania jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.**
- Mniej niż połowa badanych sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Kluczewsko deklaruje, że tylko kilka razy w skali roku spotyka się z sytuacją próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia. Natomiast aż jedna trzecia twierdzi, że zdarza się im to kilka razy w miesiącu, a jedna piąta deklaruje, że nie zdarza się im to wcale. **Wyniki te pokazują, że relatywnie rzadko dochodzi do prób zakupu alkoholu przez osoby nieletnie.**
- Ponad połowa sprzedawców twierdzi, że przypadki spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży zdarzają się kilka razy w roku. Jedna trzecia przyznaje, że zdarza się to kilka razy w miesiącu. **Należy zatem uznać, że do przypadków spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży dochodzi relatywnie rzadko.**

- Znacząca większość przebadanych sprzedawców zaprzecza, aby w ciągu ostatnich 3 miesięcy miały miejsca jakieś nieprzyjemne sytuacje związane z używaniem alkoholu w obrębie sklepu. Jednakże w przypadku jednej piątej dochodziło do takich zajść. Wszyscy sprzedawcy zaprzeczają, aby w tym okresie trzeba było wzywać policję lub straż miejską z powodu niepokojących zajść w obrębie sklepu. **Należy zatem uznać, że do przypadków spożywania alkoholu w obrębie punktu sprzedaży dochodzi relatywnie rzadko.**
- Sprzedawcy w większość deklarują, że nigdy nie sprzedali **alkoholu osobom, co do których mieli wiedzę, że są nieletnie**. Niemniej, 7% badanych zdarzyło się to kilka razy, a aż jedna trzecia nie jest tego pewna. W przypadku wątpliwości, co do wieku, tylko dwie piąte badanych zawsze sprawdza dokumenty potwierdzające wiek, a często robi to niemal połowa. **W sumie więc w przypadku wątpliwości ponad połowa sprzedawców nie zawsze dopełnia należycie obowiązku sprawdzenia wieku kupujących alkoholu, przy czym aż 13% czyni to rzadko.**
- Należy zatem przyjąć, że **sprzedawcy w znaczącej większości wykazują się czujnością i asertywnością podczas sprzedaży alkoholu oraz wiedzą, nie wyłączając prawnej, z zakresu konsekwencji wynikających ze sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia**. Niemniej, nie powinno umknąć uwadze, że **ponad jedna dziesiąta (13%) osób przyznała, iż rzadko sprawdza dowód osoby nieletniej, a 7% kilka razy sprzedało alkohol osobie nieletniej. Co więcej, aż jedna trzecia sprzedawców nie jest tego pewna. W świetle uzyskanych danych jest uzasadnione prowadzenie bardziej intensywniej kampanii na rzecz większej samodyscypliny sprzedawców i asertywności co do przestrzegania zakazów prawnych w kwestii sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.**
- Wszyscy ankietowani uznają, że kontrola sprzedaży alkoholu w ich miejscowości funkcjonuje dobrze.
- Zdecydowana większość sprzedawców zauważyła **wzrost sprzedaży alkoholu w okresie pandemii**. Potwierdza to zatem uwagę z badań mieszkańców gminy o tym, że **spora część osób w alkoholu szukała ucieczki od problemów, jakie narosły w wyniku pandemii i społecznej izolacji.**
- Podsumowując, należy stwierdzić, że **powyższe dane ogólnie wskazują na stosunkowo średni stopień dyscypliny sprzedawców oraz ich świadomości prawa i szkodliwości alkoholu w zakresie świadczonych przez nich usług sprzedaży alkoholu**. Aby ten

poziom podwyższyć wskazana jest kontynuacja wszelkich kampanii informacyjnych i edukacyjnych informujących o szkodliwości alkoholu i konsekwencji karnych związanych z nieprzestrzeganiem zakazu jego sprzedaży osobom nieletnim oraz przeprowadzanie częstszych kontroli punktów sprzedaży alkoholu w gminie.

III 4. PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

- **Zdecydowana większość uczniów lubi swoją klasę i czuje się w niej bardzo lub raczej dobrze: w klasach 4-6 ten wynik jest najwyższy, a słabiej wypadają tutaj klasy 7-8. Najbardziej pozytywne opinie o swojej klasie panują zatem wśród młodszych uczniów. Wśród klas 7-8 łącznie ponad jedna piąta uczniów źle się czuje w swojej klasie.**
- **Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania w poszczególnych grupach bardziej odzwierciedlają tendencję związane z rozwojem wiekowym niż z poziomem samopoczucia w klasie.** Spośród uczniów klas 4-6 szkół podstawowych nikt jeszcze nie był na wagarach. Odsetek osób nie wagarujących maleje w klasach 7-8 do poziomu trzech czwartych, w których to klasach uczniowie najczęściej wagarowali jednorazowo. Starsi uczniowie w Gminie Kluczewsko najczęściej opuszczali zajęcia za przyzwoleniem rodziców lub przez problemy w domu.
- Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że inicjację alkoholową ma za sobą 4% badanych uczniów klas młodszych i 14% uczniów klas starszych. Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej starszych uczniów szkoły podstawowej są **spotkania ze znajomymi i towarzystwo rodziny**. Należy tutaj zaznaczyć, że kategoria „rodzina” jest w ankiecie pojmowana szeroko i nie została doprecyzowana. Może zatem dotyczyć nie tylko rodziców i rodzeństwa, ale także bliższego i dalszego kuzynostwa. Niemniej dane te potwierdzają tendencję zaobserwowaną w badaniach ogólnopolskich, przytoczonych wyżej, a mianowicie, że często (prawie w dwóch trzecich przypadków) za inicjacją alkoholową nieletnich stoi osoba dorosła.
- Wynik wśród starszych uczniów zdaje się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. **Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy.** To utrzymanie pozycji

w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Zwróćmy ponadto uwagę, że alkohol to substancja, do której uczniowie mają dostęp o wiele prostszy, niż do narkotyków i dopalaczy. Jego spożywanie jest również dużo bardziej tolerowalne i traktowane niejednokrotnie jako nieodłączny element tradycji oraz kultury. W związku z tym należy prowadzić kampanie informacyjne i wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądaných u rodziców oraz pozostałych mieszkańców gminy. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiała młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność różnego rodzaju zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.

- Z odpowiedzi uzyskanych tylko od uczniów, którzy już wcześniej skosztowali alkoholu (stąd wysoki procent poniższych danych), wynika, że **uczniowie najczęściej mieli tylko jednorazowy kontakt z alkoholem, ale część starszych uczniów piło więcej razy lub wciąż sięga po trunki alkoholowe rzadziej niż raz w miesiącu. Najpopularniejszym trunkiem wśród tych uczniów jest piwo i wódka (kl. 7-8 – po 14,5%).**
- Niepokojące jest, że **prawie jedna czwarta** starszej młodzieży wskazuje, że kupno alkoholu jest bardzo lub raczej łatwe, co oznacza, że mogą oni lub ich rówieśnicy być klientami w punktach sprzedających alkoholu.
- **Inicjację nikotynową ma za sobą 17% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej, w przeciwieństwie do ich kolegów z klas 4-6, z których jeszcze nikt nigdy nie spróbował papierosa. Zgodnie z przewidywaniami, odsetek inicjacji nikotynowej rośnie wraz z wiekiem. Są to wyraźnie mniejsze wskazania niż w przypadku inicjacji alkoholowej.**
- Szczegółowe pytania o palenie papierosów odnoszą się już tylko do tej części uczniów, która wcześniej odpowiedziała twierdząco, że próbowała palenia papierosów (stąd taki wysoki odsetek odpowiedzi). **Najczęściej wskazywaną przez tych uczniów okolicznością zapalenia pierwszego papierosa było spotkanie ze znajomymi (71%), oraz w takim samym stopniu spotkanie w szkole i z rodziną (14,5%).**
- **Niewątpliwie pozytywnie nastraja fakt, że nikt spośród uczniów klas młodszych czy starszych nie pali obecnie papierosów.**
- Uczniowie w znaczącej większości (ponad dwie trzecie) uznali, że zakup papierosów jest sprawą bardzo lub raczej trudną. **Natomiast łącznie prawie jedna trzecia starszych uczniów stwierdziła, że jest to bardzo lub raczej łatwe, i podobnego zdania była jedna piąta ich młodszych kolegów.** Sugerowałoby to, że uczniowie ci lub ich koledzy podejmowali już wcześniej próby zakupu papierosów w sklepie i zakończyły się one powodzeniem. Zgodnie z przewidywaniami, najłatwiejszy dostęp do kupna papierosów mają najstarsi uczniowie.
- **Wyniki badań wskazują, że nikt z badanych grup uczniów, zarówno z klas 7-8, jak i 4-6, nigdy nie miał kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami.** Dlatego większość pytań dotyczących przyjmowania tych substancji czyli odnośnie okoliczności ich przyjmowania, rodzaju i częstości przyjmowanych

substancji została przez nich pominięta (nie wskazali żadnej odpowiedzi) i **dlatego również zostały one pominięte w tej diagnozie jako nie znajdujące odniesienia do badanej grupy.**

- Nie dziwi zatem fakt, że **znacząca większość uczniów nie ma pojęcia czy łatwo jest kupić narkotyki lub dopalacze.**
- Warto zaznaczyć, że młodzi ludzie w Gminie Kluczewsko w większości przyjmują konstruktywne postawy. Mają świadomość szkodliwości alkoholu oraz substancji psychoaktywnych. Jednakże mocno da się zauważyć panujący wśród dzieci i młodzieży mit o mniejszej szkodliwości napojów niskoprocentowych np. piwa niż wódki. **Takie przekonanie żywi w sumie aż dwie piąte uczniów kl. 7-8 i połowa uczniów kl. 4-6.** Natomiast znaczna większość uczniów nie zgadza się, że alkohol pozwala się wyluzować i zapomnieć o smutkach. **Jednakże przeciwnego zdania jest prawie jedna trzecia uczniów z kl. 4-6 i ponad dwie piąte z kl. 7-8. Bardziej pozytywny wynik przynosi pytanie o szkodliwość alkoholu, szczególnie dla osób nieletnich; zgadza się z tym ponad 85% młodszych i starszych uczniów. Zdecydowana większość wszystkich ankietowanych (ponad 80%) widzi możliwość dobrej zabawy na imprezie bez alkoholu.**
- **Znakomita większość uczniów odrzuca także pogląd mówiący, iż normalnym jest, że osoby w ich wieku piją regularnie alkohol, gdyż warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.** Prawie wszyscy uczniowie mają zatem świadomość, że spożywanie przez nich regularnie alkoholu nie jest normalnym sposobem rozrywki.
- **Wysoki stopień świadomości daje się zauważyć w opiniach uczniów, zwłaszcza starszych, na temat szkodliwości narkotyków i dopalaczy.** W znacznej większości nie zgadzają się oni z twierdzeniem, iż dopalacze są mniej szkodliwe niż narkotyki, podobnie jak z przekonaniem, że branie narkotyków z umiarem chroni przed uzależnieniem się od nich.
- **Zdecydowana większość uczniów przyznaje, że od dopalaczy można się uzależnić tak samo jak od narkotyków.** Jak widać, **świadomość szkodliwości dopalaczy oraz narkotyków jest bardziej powszechna wśród starszych niż młodszych uczniów.**

- Znacząca większość uczniów nie zgadza się z opinią jakoby palenie papierosów było modne w ich szkole. **Tutaj z kolei widać tendencję, iż palenie papierosów jest bardziej modnie w starszych niż młodszych klasach.**
- Podobnie jak w przypadku picia alkoholu, **uczniowie niemal jednogłośnie odrzucają pogląd, że normalnością jest, iż młodzi ludzie próbują narkotyków i dopalaczy, gdyż „wszystko jest dla ludzi”.**
- **Większość uczniów nie ma problemu z przemocą w szkole. Jednak pozostali uczniowie czasami padają ofiarami przemocy ze strony innych uczniów.** Kilka razy w roku przytrafia się to prawie jednej czwartej uczniów, zarówno młodszych, jak i starszych. **Wraz z wiekiem zjawisko przemocy w szkołach rośnie, jeśli chodzi o jego częstotliwość.**
- Na pytanie o rodzaj doświadczanej przemocy w szkole, **ponad połowa lub więcej uczniów deklaruje, że nigdy nie doznała przemocy, przy czym najwyższy odsetek notowany jest tutaj wśród młodszych nastolatków (kl. 4-6 – 80%; kl. 7-8 – 55%).** **Przemoc fizyczna i psychiczna w takim samym stopniu występuje wśród młodszych uczniów, zaś psychiczna przeważa nad fizyczną wśród najstarszych (odpowiednio 33% i 19% dla kl. 7-8).** **Widać tutaj pewną tendencję do zanikania wśród uczniów wraz z wiekiem przemocy fizycznej w szkole na rzecz przemocy psychicznej.** Może to mieć związek z tym, że przemoc fizyczna sama w sobie jest bardziej prymitywna niż przemoc psychiczna, opierająca się nierzadko o jakiś stopień wyrafinowania. Ponadto należy pamiętać, że przemoc psychiczna jest trudniejsza do wykrycia. Wskazuje to na potrzebę szerszych kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat identyfikacji przemocy psychicznej w szkołach. Ponadto, otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolny system przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które powinno się włączać rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako sposobu rozwiązania codziennych problemów.
- Jeśli chodzi o **zagrożenia związane z uzależnieniem od mediów**, to najwięcej czasu przed telewizorem spędzają młodszy uczniowie – 58% kl. 4-6 od 2 do 3 godzin dziennie i 35% - do 1 godziny. Dla starszych uczniów te wskaźniki wynoszą odpowiednio 14,%

i 52%. Zaledwie 8% młodszych uczniów i prawie jedna trzecia ich starszych kolegów w ogóle nie ogląda telewizji. **Zdecydowanie największą oglądalnością wśród wszystkich badanych uczniów Gminy Kluczewsko cieszą się filmy i seriale – ogląda je połowa uczniów starszych i młodszych.** Niemalą popularnością wśród młodszych uczniów cieszą się także programy rozrywkowe.

- **Najwięcej starszych uczniów spędza przed komputerem od 2 do 3 godzin,** a na skrajnych wartościach tej skali plasują się z jednej strony młodszy, którzy dominują w grupie uczniów spędzających przed komputerem więcej niż 5 godzin dziennie, a z drugiej strony – starsi, których prawie jedna piąta nie korzysta z komputera. Ponad połowa młodszych uczniów ogranicza czas dziennego kontaktu z komputerem do 1 godziny. Wyniki te niekoniecznie mają związek z większą samodyscypliną najmłodszych uczniów, co raczej z większą kontrolą rodziców nad czasem, jaki ich młodsze dzieci spędzają przed komputerem w porównaniu do starszego potomstwa. Z kolei deklaracja części uczniów o nie korzystaniu z komputera może to być spowodowane popularnością urządzeń mobilnych z dostępem do Internetu.
- Jeśli chodzi o to, na co uczniowie wykorzystują czas spędzany przed komputerem, to **najwięcej uczniów zaznaczyło naukę, a na kolejnych miejscach znalazły się gry komputerowe, kategoria „inne” oraz portale społecznościowe.**
- **Połowa uczniów klas 4-6 deklaruje, że brak dostępu do Internetu byłby dla nich czymś normalnym,** ale ponad dwóm piątym z obydwu badanych grup uczniów trochę by go brakowało. **Dla jednej trzeciej starszych uczniów brak dostępu do Internetu oznaczałby jednak odczuwalny dyskomfort. Przy skrajnych opcjach odpowiedzi widzimy zatem odwrotne tendencje niż przy pytaniu o czas spędzany przed telewizorem. Brak dostępu do Internetu byłby tragedią tylko dla części starszych uczniów szkół, w najmniejszym stopniu dla młodszych uczniów.**
- Powyższe tendencje w dużej części znalazły swe potwierdzenie w przypadku korzystania z telefonu. **Tutaj również na obu biegunach dostępnych opcji lokują się z jednej strony młodszy uczniowie, jeśli chodzi o brak korzystania z telefonu,** spędzanie czasu do 1 godziny lub do 2-3 godzin na tym medium, co młodszy uczniowie czynią najczęściej. Z drugiej strony, starszy uczniowie przeważają, jeśli chodzi o ich kontakt z telefonem od 4-5 godzin dziennie, co deklaruje ponad jedna czwarta z nich, podobnie jak w przypadku czasu powyżej 5 godzin dziennie. Najpopularniejszym czasem

spędzonym dziennie przed telefonem dla klas 7-8 to 2-3 godziny (36%) i ponad 5 godzin (28,5%), w której to kategorii owi uczniowie dominują, zaś dla klas 4-6 – 2-3 godziny (ponad dwie piąte – 42%) i do 1 godziny (35%).

- **Ulubionym sposobem korzystania z telefonu dla wszystkich uczniów jest przeglądanie portali społecznościowych oraz słuchanie muzyki.** Młodszy uczniowie przeważają nieznacznie, jeśli chodzi o czas spędzony na telefonie na oglądaniu śmiesznych filmików i obrazków, a **starsi wyraźniej jeśli chodzi o korzystania z aplikacji i czytanie e-booków.**
- Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że **prawie jedna czwarta młodszych uczniów doświadczyła osobiście w przestrzeni internetowej zjawiska *hatingu*,** nazywanego potocznie „hejtowaniem”, a w przypadku **starszych uczniów** ten odsetek sięga dwóch piątych. Powyższe dane wskazują na konieczność uświadamiania uczniów o niebezpieczeństwach wynikających z „hejtowania”, o nierzadko poważnych skutkach psychologicznych dla ofiar takiego rodzaju przemocy oraz konsekwencjach prawnych dla ich sprawców. Wśród niepokojących zjawisk, z jakimi spotykają się młodszy uczniowie należy wymienić także **włamanie się na konto internetowe (19%)** i udostępnianie prywatnej wiadomości trzecim osobom (12%). W przypadku starszych uczniów wartości dla tych zdarzeń są wyższe i wynoszą odpowiednio 26% i 36%. Innym niepokojącym zdarzeniem dotyczącym prawie jedną trzecią starszych uczniów jest **otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami,** a w mniejszym stopniu - nawet wiadomości z groźbami lub szantażem.
- **Zdecydowana większość uczniów – w każdej z badanych grup wiekowych, ponad 80%, deklaruje, że nie korzystała nigdy z takiej formy „rozrywki”, jaką jest gra na automatach.** Widać, że odsetek ten rośnie wraz z wiekiem. W porównaniu do gier na automatach jeszcze mniej młodych ludzi z Gminy Kluczewsko korzystało z internetowych gier „na pieniądze”.
- Badanie sposobów spędzania czasu wolnego przez uczniów skłania do podkreślenia prawidłowości, iż z **wiekami maleje tendencja do spędzania czasu z kolegami ze szkoły na rzecz kontaktów ze znajomymi spoza własnej szkoły.** Wraz z wiekiem widoczne są też wskazania na indywidualne spędzanie czasu z równoległym malejącym rozmiarem czasu spędzonym z rodziną. Jako swoje towarzystwo wolnego czasu młodszy wskazywali bowiem

najczęściej rodzinę i znajomych ze szkoły, a starsi, owszem, także rodzinę, ale częściej samotne spędzanie czasu oraz częstsze spotkania ze znajomymi spoza szkoły niż ze szkoły.

- O tym jak nastolatki z Gminy Kluczewsko spędzają swój wolny czas, w zdecydowanej większości wiedzą ich rodzice, przy czym pewne rozbieżności pojawiają się, jeśli chodzi o częstotliwość informowania o tym swoich rodziców. **Najwięcej rodziców wszystkich uczniów wie zawsze, gdzie ich pociechy spędzają swój wolny czas** (kl. 4-6 – 69%, kl. 7-8 – 50%), **a prawie połowa mniej wie to „zwykle”**. Niemal jedna piąta rodziców uczniów z klas 7-8 wie o tym tylko „czasami”.
- **Na pytanie o wartościowe propozycje spędzania wolnego czasu w okolicy prawie dwie piąte uczniów odpowiada twierdząco, że jest „dużo fajnych propozycji”** (kl. 4-6 – 42,5%, kl. 7-8 – 40,5%). **Jeśli chodzi o możliwości uatrakcyjnienia oferty spędzania wolnego czasu dla młodych ludzi w Gminie Kluczewsko, to najczęściej odpowiedzi wszystkich uczniów przychyliła się do zwiększenia ilości obiektów sportowych (boisk i pływalni)**. Spora część starszych uczniów opowiada się także za zwiększeniem ilości organizacji młodzieżowych i propozycji wolontariatów oraz rozbudową parków i terenów zielonych.
- **Większość uczniów z Gminy Kluczewsko, prawie dwie trzecie, posiada jakąś pasję i zainteresowania**, przy czym - i jest to niepokojąca konstatacja – zainteresowanie rozwijaniem własnego hobby, choć nieznacznie, ale maleje wraz z wiekiem.

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najczęściej stosowanych i najbardziej skutecznych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich dziedzinach planowania strategicznego, w tym w polityce społecznej.

Skrót SWOT to akronim pochodzący od czterech angielskich słów, które zarazem stanowią cztery elementy tej techniki. Są to Strengths (silne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Głównym celem analizy SWOT jest stworzenie obrazu wewnętrznego i zewnętrznego środowiska danej jednostki, a także prognoza rozwoju wypadków i opracowanie założeń do strategii postępowania. Przeprowadzona w pracy warsztatowej analiza SWOT pozwoliła

na zidentyfikowanie problemów, potencjału rozwojowego, uwarunkowań zewnętrznych, stanowiących zagrożenia i szanse rozwoju gminy.

Analiza SWOT ujęta w poniższej tabeli została opracowana na podstawie danych pochodzących z:

- *desk research* – analiza dokumentacji stanu zastanego,
- wyników diagnozy problemów społecznych w Gminie Kluczewsko.

Tabela 17. Analiza SWOT – problemy społeczne.

MOCNE strony	SŁABE strony
<ul style="list-style-type: none"> • wysokie zaangażowanie społeczne mieszkańców, • walory przyrodniczo-krajobrazowe • oraz historyczne i kulturowe, • korzystna struktura demograficzna gminy (zdecydowanie przeważają osoby w wieku produkcyjnym oraz przedprodukcyjnym), • wysoka dostępność komunikacyjna gminy z dużymi ośrodkami miejskim (Warszawa, Kraków), • atrakcyjna lokalizacja sprzyjająca rozwojowi terenów inwestycyjnych i turystyki oraz agroturystyki, • bliskie zaplecze surowcowe dla przemysłu żywnościowego, drzewnego i materiałów budowlanych, • dobra jakość oferty edukacyjnej, wykorzystanie środków zewnętrznych dla jej rozwoju, • bezpieczeństwo przeciwpożarowe (rozbudowana sieć OSP), • brak przemysłu o negatywnym oddziaływaniu na ekosystem, • czyste środowisko naturalne, • dostrzeganie i podejmowanie przez władze gminy działań w celu niwelowania problemów społeczności lokalnej - podejmowanie działań profilaktycznych oraz pomocowych, • szerokie spektrum form pomocy świadczonej mieszkańcom gminy przez GOPS, • udzielanie wsparcia w formie pracy asystenta rodziny, • stale malejąca liczba osób i rodzin korzystających z pomocy GOPS, 	<ul style="list-style-type: none"> • niska dostępność transportu zbiorowego w mniejszych miejscowościach, • rozdrobnienie rolnictwa, niska dochodowość produkcji rolnej, • niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, • słabo rozwinięty sektor prywatny, brak lokalnego kapitału, • występowanie terenów zalewowych, • występowanie dzikich wysypisk śmieci, • niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację programów ochrony środowiska, • niewystarczająca aktywność w dziedzinie ochrony środowiska, • występowanie wyuczonej bezradności w środowiskach dotkniętych bezrobociem i zagrożonych wykluczeniem, • niski poziom aktywności beneficjentów pomocy społecznej, • uzależnienie od świadczeń z systemu pomocy społecznej, • niska rozpoznawalność gminy pod względem inwestycyjnym, turystycznym i rekreacyjnym, • bariery architektoniczne utrudniające osobom niepełnosprawnym i ze szczególnymi potrzebami pełny udział w życiu społecznym, • rosnąca łatwość zakupu narkotyków i dopalaczy wśród młodzieży, • brak w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, • problem ubóstwa i uzależnień,

<p>w tym ze względu na bezrobocie i ubóstwo,</p> <ul style="list-style-type: none"> • działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, Grup Roboczych i GKRPA, • niski poziom przestępczości, • systematyczne monitorowanie sytuacji rodzin, w których występuje problem przemocy, • stosowanie procedury „Niebieskie Karty”, • organizowanie w placówkach oświatowych wydarzeń w zakresie profilaktyki uzależnień, • dobre rozpoznanie środowiska osób potrzebujących pomocy, • śladowy udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, • działalność klubu seniora, 	<ul style="list-style-type: none"> • mało rozpowszechniona wśród mieszkańców wiedza nt. instytucji udzielających pomocy rodzinom dotkniętych przemocą w rodzinie, • współwystępowanie zjawiska uzależnienia i przemocy w rodzinie, • brak mieszkań chronionych dla ofiar przemocy w rodzinie, • niewystarczająca ilość kadry specjalistycznej (psycholog, terapeuta), • nadal żywe stereotypy tamują korzystanie z usług specjalistów, np. psychologów, terapeutów, mediatorów rodzinnych. • wzrastające koszty utrzymania dzieci w Placówkach Opiekuńczo-Wychowawczych, • niski poziom partycypacji społecznej, mało lokalnych przedsięwzięć angażujących społeczeństwo, • mała liczba wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne, • ujemny przyrost naturalny.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • dalszy wzrost popytu na usługi agroturystyczne, • popularyzacja turystyki weekendowej, • rozwój odnawialnych źródeł energii, • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, • przyciągnięcie inwestora zewnętrznego, lokalizacja średniej wielkości zakładu produkcyjnego, • restrukturyzacja rolnictwa, wzrost uzbrojenia technicznego produkcji i skali produkcji, • wzrost udziału produkcji zwierzęcej w rolnictwie, • rozwój spółdzielczości rolniczej, • możliwość pozyskiwania środków ze źródeł zewnętrznych w celu finansowania działań społecznych, • likwidacja barier w dostępie do usług społecznych, zwłaszcza dla osób starszych, niepełnosprawnych i wykazujących szczególne potrzeby, • podnoszenie świadomości społecznej nt. sytuacji i problemów osób niepełnosprawnych, starszych i ze szczególnymi potrzebami, 	<ul style="list-style-type: none"> • negatywne następstwa epidemii koronawirusa SARS CoV-2 na rozmaite sfery życia społeczno-gospodarczego, w tym m.in. potencjalny wzrost uzależnień behawioralnych od używania nowoczesnych technologii, wzrost zachowań przemocowych w rodzinie, brak wystarczającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży w okresie zdalnej edukacji, • wysoki przyrost liczby interwencji domowych związanych z przemocą domową, • emigracja młodych mieszkańców do większych ośrodków, • brak zewnętrznych inwestycji, • dziedziczenie problemów społecznych, pokoleniowe bezrobocie i bezradność społeczna • utrzymywanie się bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego (nierejestrowanego), • bierna postawa osób bezrobotnych, • brak motywacji do aktywnego poszukiwania pracy, • starzenie się społeczeństwa polskiego, • występowanie chorób cywilizacyjnych,

<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy, w tym wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli na temat problemów uzależnień oraz przemocy, • zmniejszenie migracji ludzi młodych i wykształconych z obszaru gminy, • rozwój współpracy władz gminy z organizacjami pozarządowymi, • rozwój lokalnych organizacji pozarządowych – wzrost liczby podmiotów oraz wsparcie w pozyskiwaniu przez nie środków, • poprawa systemu komunikacji w gminie, • zmniejszenie kosztów zużycia energii • w budynkach sektora publicznego, • poprawa funkcjonowania infrastruktury publicznej (sieć wodociągowa, stacje uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków), • zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, • rozwój budownictwa mieszkaniowego, • stworzenie i wdrożenie strategii promocji gminy, • promocja przedsiębiorczości i upowszechnianie ofert pracy w środowisku lokalnym, • przekonywanie beneficjentów pomocy społecznej do zmiany postaw życiowych, • realizowanie programów profilaktycznych na temat uzależnień, • upowszechnianie informacji na temat instytucji udzielających pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz informacji w zakresie przemocy w rodzinie, • upowszechnianie informacji na temat pracy asystenta rodziny, • stałe podnoszenie kompetencji zawodowych kadry oświatowej, administracyjnej i pracowników socjalnych (m.in. przez szkolenia). 	<ul style="list-style-type: none"> • izolacja osób starszych od swoich dzieci i wnuków w wyniku obaw i obostrzeń związanych z epidemią koronawirusa i związany z tym stres oraz obniżenie nastroju osób starszych, • konkurencja ze strony innych samorządów w pozyskiwaniu środków finansowych na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne, • wzrost kosztów energii w sektorze publicznym związany z podwyżkami cen energii, • brak rozwoju przemysłu lokalnego, • napływ zanieczyszczeń powietrza z sąsiednich ośrodków, • powolna erozja naturalnych funkcji rodziny, • niskie zainteresowanie rodziców problemami dzieci oraz spędzaniem z nimi wolnego czasu - przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne instytucje, • przepracowanie, zaburzenia w równowadze czasu wolnego i poświęcanego pracy, • brak świadomości istnienia problemu • i umiejętności poszukiwania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne, • wzrost kosztów utrzymania rodziny, • występowanie nowych zagrożeń ze strony nowoczesnych mediów i środków komunikacji (m.in. cyberprzemoc).
--	---

V. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KLUCZEWSKO NA LATA 2021-2027

V 1. MISJA GMINY, CELE, KIERUNKI I WSKAŹNIKI DZIAŁAŃ ORAZ PROGNOZA ZMIAN

Na podstawie wniosków uzyskanych w wyniku przeprowadzonej diagnozy i zestawienia ich z kompetencjami ustawowymi samorządu gminnego, sformułowano następującą **misję Gminy Kluczewsko w zakresie polityki społecznej na lata 2021-2027:**

Polepszenie poziomu życia mieszkańców gminy poprzez wszechstronny rozwój możliwości integracji oraz skuteczne przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego.

Aby urzeczywistnić podjętą misję, opracowano trzy naczelne cele o wymiarze strategicznym:

I: Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia rodzin oraz integracja społeczności lokalnej,

II: Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu wywołanemu przez ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, wiek lub uzależnienia

III: Budowa kapitału ludzkiego i społecznego oraz wzrost kompetencji kadry realizującej założenia polityki społecznej w gminie.

W dalszej kolejności, każdemu z założonych celów strategicznych przyporządkowano szczegółowe cele operacyjne oraz kierunki działań i wskaźniki monitoringowe. Wskazano również jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów operacyjnych oraz jednostki partnerskie.

W ramach każdego celu strategicznego została również opracowana prognoza zmian w zakresie objętym działaniami w niniejszej Strategii.

Tabela 18. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskaźnikami ich realizacji

I CEL STRATEGICZNY Zapewnienie sprawnego systemu wsparcia rodzin oraz integracja społeczności lokalnej	
I CEL OPERACYJNY Pomoc dla rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji społecznych	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/ rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk wywołujących potrzebę ubiegania się o pomoc, • zapewnienie dostępu do wszystkich form wspierania rodziny, w tym osobom i rodzinom, które planują urodzenie lub przysposobienie dziecka, • specjalistyczne poradnictwa dla rodzin (porady prawne, pedagogiczne, rodzinne, psychologiczne, terapeutyczne), • współpraca podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny (instytucje samorządowe, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, itp.), • współpraca GOPS z placówkami oświaty w ramach monitorowania sytuacji domowej dzieci i młodzieży szkolnej oraz rozwijanie dialogu z rodzicami, • zapobieganie występowaniu sytuacji kryzysowych w rodzinie wymagających interwencji oraz podejmowanie interdyscyplinarnych działań na rzecz rozwiązywania trudności w rodzinach, • motywowanie członków rodziny do podejmowania działań mających na celu niwelowanie własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych programami wczesnej interwencji, • liczba beneficjentów pomocy społecznej z przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, • liczba rodzin/osób, którym udzielono pomocy społecznej z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa, • liczba zatrudnionych asystentów rodziny/wymiar etatu, • liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, • wysokość środków przeznaczonych na udzielenie wsparcia; • liczba zapewnionych i zrealizowanych godzin poradnictwa specjalistycznego; • liczba rodzin wspierających.

<p>terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej, mediacji rodzinnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub wznawianiu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie, • objęcie wsparciem finansowym rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem, • objęcie dożywianiem wszystkich potrzebujących dzieci, • monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, • objęcie profesjonalną pomocą w szczególności rodzin dysfunkcyjnych, • zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację, kulturę, zajęcia pozalekcyjne, • realizacja działań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, • dążenie do reintegracji rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego pozwalającego na powrót dzieci do rodziny naturalnej, • udzielanie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, wsparcia zgodnie z przepisami pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych, • wpieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej • na rzecz wspomagania rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych, kształtowania właściwych relacji rodzinnych, • udział pracowników socjalnych i asystentów rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną,	
--	--

<ul style="list-style-type: none"> • dalsze zatrudnianie asystentów rodziny, • opracowanie i realizacja projektów, programów, kampanii profilaktyczno – edukacyjnych i terapeutycznych skierowanych do rodzin i dzieci, • stypendia naukowe i socjalne dla dzieci i młodzieży, • dalsze realizowanie Programu Wspierania Rodziny. 	
---	--

II CEL OPERACYJNY
Tworzenie mieszkańcom warunków
do integracji i aktywnego spędzania czasu

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, • inicjowanie, promocja i wspieranie wydarzeń sprzyjających integracji społeczności lokalnej, zwłaszcza: festynów, pikników, imprez kulturalno-rekreacyjnych i sportowych, • promowanie idei pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu, • modernizacja obiektów użyteczności publicznej pełniących funkcje kulturalne /edukacyjne/ turystyczne, • utrzymanie i rozbudowa elementów małej infrastruktury rekreacyjnej, budowa miejsc stanowiących miejsce rozrywki i integracji dla mieszkańców. • popularyzacja aktywnego stylu życia <i>offline</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych wydarzeń, • przybliżona liczba uczestników wydarzeń, • liczba wolontariuszy, • liczba organizacji współpracujących, • wysokość wydatkowanych środków, • liczba zawodów sportowych z udziałem mieszkańców gminy oraz uzyskane nagrody, • liczba zmodernizowanych i wybudowanych obiektów,

III CEL OPERACYJNY
Profilaktyka i przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnianie pomocy ofiarom przemocy domowej (w szczególności poradnictwo specjalistyczne indywidualne i grupowe oraz miejsca noclegowe), 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie, • liczba rodzin/osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych,

<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie ofiar przemocy w rodzinie do Ośrodków Interwencji Kryzysowej, • motywowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, • działania edukacyjne, profilaktyczne i prewencyjne mające na celu wyeliminowanie zjawiska przemocy w rodzinie, • upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc ofiarom i sprawcom przemocy domowej, • monitoring zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, • dalsze realizowanie zadań przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie oraz Grupy Robocze, • rozwój współpracy z PCPR i innymi podmiotami działającymi na terenie powiatu w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • dalsze stosowanie procedury „Niebieskie Karty”, • wspieranie działalności grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i grup społeczności lokalnej działających na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, • realizacja założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba wniosków ws. procedury „Niebieskie Karty”, • liczba interwencji domowych z powodu zgłoszenia przypadku przemocy w rodzinie, • liczba wszczętych i zakończonych spraw o przestępstwo znęcania się (art. 207 k.k.) oraz liczba przestępstw stwierdzonych, • liczba wydanych przez sądy/policję/ŻW nakazów natychmiastowego opuszczenia lokalu i zakazów zbliżania się do niego – na podstawie przepisów tzw. „Ustawy Antyprzemocowej”, • liczba przedsięwzięć i wydarzeń informacyjno-edukacyjnych, programów profilaktycznych oraz konkursów na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie, • liczba uczestników ww. działań, • liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i programami korekcyjno-edukacyjnymi, • liczba udzielonych porad, • liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych, • liczba powołanych Grup Roboczych, • liczba spotkań grup wsparcia, • liczba organizacji, grup i stowarzyszeń współpracujących, • liczba i nakład materiałów informacyjno-edukacyjnych.
Prognoza zmian wskutek realizacji celu strategicznego nr I	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy w zakresie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich, • obniżenie liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i przemocowymi, • zwiększenie dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, • zróżnicowanie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby osób biorących w nich udział, • zwiększony poziom wrażliwości mieszkańców na problemy przemocy w rodzinie, 	

- zredukowanie skali występowania przemocy w rodzinie.

II CEL STRATEGICZNY

**Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu
wywołanemu przez ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność,
długotrwałą chorobę, wiek lub uzależnienia**

I CEL OPERACYJNY

Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa i bezdomności

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie pracy socjalnej, • zapewnienie świadczeń finansowych oraz pomocy rzeczowej i poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin w trudnej sytuacji materialno-życiowej, • zapewnienie możliwości pobytu w schronisku, • pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodzin zastępczych, • rozwój współpracy z podmiotami trzeciego sektora, działającymi na rzecz osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych, • promowanie samopomocy i wolontariatu sąsiedzkiego, organizowanie i wspieranie akcji charytatywnych na rzecz osób ubogich i bezdomnych, • coroczna ocena zasobów pomocy społecznej w gminie, • w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa/bezdomności, • liczba zrealizowanych programów, • liczba akcji charytatywnych, • liczba osób bezdomnych, w tym takich, którym udało się wyjść z bezdomności, • liczba wolontariuszy, • liczba współpracujących organizacji pozarządowych i innych partnerów społecznych.

oraz zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych.	
II CEL OPERACYJNY Integracja i wsparcie dla osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie dla osób z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z usług specjalistycznych, w tym z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej, • zapewnienie dostępności do usług opiekuńczych, • poradnictwo specjalistyczne, • pomoc finansowa i rzeczowa dla wymagających jej osób niepełnosprawnych lub dotkniętych długotrwałą chorobą oraz ich rodzin i opiekunów faktycznych, • uwrażliwianie mieszkańców gminy na problemy, potrzeby i prawa osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, • dostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, • organizowanie różnorodnych wydarzeń z myślą o rozwoju i integracji osób z niepełnosprawnościami (wycieczki, zajęcia edukacyjne i kulturalne), • inicjowanie i wdrażanie projektów oraz programów na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo, <ul style="list-style-type: none"> • promocja wolontariatu obejmującego pomoc w załatwianiu spraw życia codziennego osób z niepełnosprawnościami lub długotrwale chorych. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba usług opiekuńczych, • liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby lub niepełnosprawności, • liczba osób niepełnosprawnych/długotrwale chorych, którym udzielono wsparcia przez pracującego w GOPS opiekuna, • liczba zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych i wymiar etatu, • liczba godzin zapewnionych/udzielonych porad, • liczba osób korzystających z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w związku z indywidualnymi potrzebami, • liczba i zakres zlikwidowanych barier w przestrzeni publicznej, • liczba organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym, ze szczególnymi potrzebami i przewlekle chorym, • liczba wolontariuszy, • liczba zorganizowanych lub wspartych inicjatyw, programów i wydarzeń, • liczba stworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • liczba mieszkań chronionych, • liczba i nakład materiałów edukacyjnych i informacyjnych.

III CEL OPERACYJNY
Polepszenie sytuacji seniorów

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym w razie takiej potrzeby, • prowadzenie pracy socjalnej, • zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem, • popularyzowanie idei aktywnej starości, sprzyjającej jak najdłuższemu zachowaniu sprawności i samodzielności w życiu społecznym oraz zawodowym, • zapewnienie oferty wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, • organizowanie i wspieranie wydarzeń wspierających integrację wewnątrz- i międzypokoleniową (np. wigilie dla samotnych seniorów), • wspieranie działań klubu seniora, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba seniorów korzystających z pomocy społecznej, • liczba świadczeń medycznych realizowanych w miejscu zamieszkania, • liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych, • wysokość środków przeznaczonych na potrzeby pomocy społecznej dla osób starszych, • liczba wydarzeń organizowanych z myślą o osobach starszych, • liczba wydarzeń w ramach klubu seniora, • liczba członków/beneficjentów klubu seniora, • liczba organizacji współpracujących, • liczba seniorów objętych pomocą wolontariuszy.

IV CEL OPERACYJNY
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • rozpowszechnianie informacji nt. ofert zatrudnienia, usług poradnictwa i rozwoju zawodowego, szkoleń, staży, praktyk i robót publicznych, • udzielanie porad w zakresie założenia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz nierejestrowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych formami przeciwdziałania bezrobociu, • liczba działań podjętych wspólnie z partnerami społecznym, w tym ngo, • liczba osób bezrobotnych, w tym: bezrobotnych długoterminowych/ niepełnosprawnych/ bez wykształcenia średniego i liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż.,

<ul style="list-style-type: none"> • promocja przedsiębiorczości mieszkańców, szczególnie w sektorze usług, • zapewnianie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy oraz warunkowanie powstawania nowych podmiotów gospodarczych, rozpowszechnianie i ułatwianie aktywności gospodarczej (np. uatrakcyjnienie oferty inwestycyjnej), • monitorowanie bezrobocia na terenie gminy i współpraca z PUP we Włoszczowej w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, • praca socjalna z osobami bezrobotnymi i ich rodzinami (kontrakty socjalne), • zapewnienie wypłaty świadczeń dla osób i rodzin borykających się z długotrwałym bezrobociem, • reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów pomocy społecznej z powodu bezrobocia, • liczba zapewnionych i zrealizowanych porad, • liczba usług wspierających aktywizację zawodową, • liczba założonych podmiotów gospodarczych z siedziba na terenie gminy, • liczba realizowanych kontraktów socjalnych, • liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego, • liczba warsztatów i spotkań nt. aktywizacji bezrobotnych oraz liczba uczestników, • liczba i nakład materiałów edukacyjno-informacyjnych.
---	---

V CEL OPERACYJNY

Przeciwdziałanie zjawisku uzależnień i ich negatywnych następstw

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie skali występowania uzależnień od alkoholu, substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych na obszarze gminy, • popularyzowanie zdrowego i aktywnego trybu życia, w tym poza środowiskiem Internetu, • zapewnienie dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych, • profilaktyka adresowana do wszystkich grup wiekowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba beneficjentów świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień, • liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konkursów, akcji, szkoleń i innych przedsięwzięć edukacyjnych, • wysokość przeznaczonych środków, • liczba opinii sądowo-lekarskich wydanych przez biegłych w rmaach postępowania ws. leczenia odwykowego, • liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe, • liczba posiedzeń GKRPA, • liczba postanowień opiniujących wydanych przez GKRPA,

<p>w tym upowszechnianie wiedzy o negatywnych następstwach uzależnień w sferze zdrowia, relacji międzyludzkich i zawodowych oraz konsekwencji prawnych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakup i dystrybucja tematycznych ulotek, periodyków, plakatów, broszur i innych materiałów informacyjno-edukacyjnych, • rozwój współpracy i wspieranie podmiotów oraz osób fizycznych prowadzących działania z zakresu profilaktyki uzależnień, • przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży alkoholu, • działania informacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych w celu ograniczania dostępności do napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu ich sprzedaży osobom niepełnoletnim/nietrzeźwym, • zapewnienie warunków do dalszej pracy GKRPA, • kontynuacja realizacji postanowień Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzonych przez GKRPA oraz inne uprawnione służby, • liczba i nakład zakupionych publikacji tematycznych i materiałów edukacyjnych.
---	--

Prognoza zmian wskutek realizacji celu strategicznego nr II

<ul style="list-style-type: none"> • poprawa sytuacji osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego oraz osób niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą, • zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, • większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zalet aktywnego trybu życia, • lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, • wzrost świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, • lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, • zwiększenie wrażliwości mieszkańców na potrzeby i problemy osób niepełnosprawnych oraz seniorów,

- wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych zarejestrowanych lub prowadzących działalność na terenie gminy,
- spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych,
- redukcja bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego.

III CEL STRATEGICZNY

Budowa kapitału ludzkiego i społecznego oraz wzrost kompetencji kadry realizującej założenia polityki społecznej w gminie

I CEL OPERACYJNY:

Aktywizacja mieszkańców do realizacji w partnerstwach inicjatyw lokalnych oraz rozwój lokalnego sektora pozarządowego

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • angażowanie mieszkańców w dialog z władzami gminy i rozwiązywanie problemów lokalnych, • organizowanie i promowanie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych nt. partycypacji społecznej, szczególnie wśród młodzieży, • powierzanie podmiotom trzeciego sektora do realizacji zadań publicznych oraz wsparcie pozafinansowego, • kontynuowanie działań w ramach funduszy sołeckich. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba konsultacji społecznych i innych form partycypacji, • liczba osób, która wzięła udział w ww. działaniach, • liczba działań, projektów i inicjatyw podjętych wspólnie przez samorząd oraz podmioty trzeciego sektora, • liczba i nakład materiałów promocyjno-informacyjnych, • liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, • liczba udzielonych porad ws. założenia, prowadzenia i finansowania ngo/inicjatyw nieformalnych, • liczba zrealizowanych zadań, które powierzono podmiotom trzeciego sektora, • wysokość środków przeznaczonych dla ngo na realizację powierzonych zadań.

II CEL OPERACYJNY:

Rozwój kompetencji przedstawicieli administracji samorządowej gminy

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji
<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie lub finansowanie udziału w szkoleniach, seminariach i konferencjach zawodowych dla kadry administracyjnej, 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń i innych wydarzeń • liczba uczestników

<p>radnych, sołtysów, członków GKRPA i ZI z zakresu polityki i pomocy społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie wizyt studyjnych, • zakup/subskrypcja fachowej literatury / czasopism tematycznych/dostępu do płatnych serwisów branżowych, zwłaszcza z zakresu zmian prawnych, profilaktyki i terapii uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zakupionych/subskrybowanych publikacji książkowych, elektronicznych lub czasopism.
Prognoza zmian wskutek realizacji celu strategicznego nr III	
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój społeczeństwa obywatelskiego na poziomie gminy, • bardziej rozwinięty i sprofesjonalizowany sektor organizacji pozarządowych jako sprawny partner samorządu, • zwiększenie efektywnej współpracy samorządu z trzecim sektorem, • wyższe standardy świadczonych usług z zakresu pomocy społecznej, • wzrost kompetencji personelu pomocy społecznej, radnych, sołtysów, członków GKRPA i ZI, 	

V 2. PODMIOTY REALIZUJĄCE, PARTNERZY I KOORDYNATOR

Realizatorem działań przewidzianych w niniejszej Strategii jest Gmina Kluczewsko – Rada Gminy Kluczewsko, jako organ uchwałodawczy oraz Wójt Gminy Kluczewsko, jako organ wykonawczy.

Ponadto należy wskazać na następujące podmioty, które będą realizować powierzone im zadania w zakresie swojej właściwości i celów statutowych:

- Urząd Gminy Kluczewsko,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Placówki oświatowe,
- Publiczne placówki ochrony zdrowia,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczewsku z filią w Dobromierzu,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Grupy Robocze,
- Inne instytucje i podmioty pracujące z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem uzależnień, jak również w zakresie wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy i polityki senioralnej.

Z uwagi na bardzo obszerny zakres działań przewidzianych w niniejszej strategii, **wśród partnerów w realizacji celów strategicznych** należy wskazać zarówno na instytucje rządowe, jak i samorządowe oraz podmioty drugiego (przedsiębiorcy) i trzeciego sektora (organizacje pozarządowe), w tym w szczególności:

- Narodowy Fundusz Zdrowia,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Policja,
- Sądy i prokuratura,
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, w tym spółdzielnie socjalne, kościoły i związki wyznaniowe,
- Uczelnie i inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego,
- Instytucje rynku pracy,
- Powiatowy Urząd Pracy we Włoszczowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włoszczowie,
- Inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy,
- Samorządy gospodarcze i zawodowe,
- Niepubliczne placówki ochrony zdrowia,
- Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, domy pomocy społecznej, w tym domy w powiecie i w województwie,
- Społeczność lokalna.

W myśl z art. 110. pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, za koordynację wdrożenia założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczewsku.

V 3. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Cele wyrażone w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczewsko na lata 2021-2027 będą realizowane zwłaszcza w ramach wdrażania w życie postanowień następujących, szczegółowych programów gminy: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminny

Program Wspierania Rodziny, Program Współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Podmioty, które podejmują czynności w ramach niniejszej Strategii prowadzą na bieżąco monitoring swoich działań. Na koniec kwietnia każdego roku obowiązywania Strategii każdy z podmiotów gminnych zaangażowanych w realizację Strategii sporządzi ocenę stopnia realizacji swoich działań w roku poprzednim. W oparciu o przedmiotowe informacje GOPS sporządzi coroczny raport. Poza oceną wdrożenia celów strategicznych, dokument będzie zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Ocenie stopnia wdrożenia Strategii posłużą podane w tabeli nr 19 wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. Podany zestaw wskaźników ma charakter otwarty, co oznacza, że podczas realizacji Strategii może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w adekwatny sposób będą obrazowały przebieg realizacji Strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących i współpracujących przy wdrożeniu Strategii, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

V 4. FINANSOWANIE REALIZACJI STRATEGII

Środki finansowe na realizację Strategii będą zabezpieczane w corocznej uchwale budżetowej Rady Gminy Kluczewsko. Środki będą pochodzić w szczególności z:

- budżetu Gminy Kluczewsko,
- budżetu powiatu włoszczowskiego,
- budżetu województwa świętokrzyskiego,
- budżetu Państwa,
- Funduszu Pracy,
- Narodowego Funduszu Zdrowia,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

- funduszy Unii Europejskiej,
- budżetu partnerstwa publiczno-prywatnego.

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

Wykres 1. Przyrost naturalny w gminie Kluczewsko (1995-2019)	10
Wykres 2. Piramida wieku mieszkańców gminy Kluczewsko, 2020.....	10
Wykres 3. Przestępstwa stwierdzone w gm. Kluczewsko (2012-2019).....	16
Tabela 1. Liczba oddziałów w przedszkolach i szkołach oraz liczba uczęszczających dzieci w roku szkolnym 2020/2021. Stan na 30.09.2020 r.	12
Tabela 2. Stwierdzone przypadki wybranych przestępstw w Gminie Kluczewsko w l. 2018-2020.....	17
Tabela 3. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji	23
Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przedziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń (K - kobiety, M – mężczyźni).....	23
Tabela 5. Liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych .	23
Tabela 6. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej	24
Tabela 7. Beneficjenci pracy socjalnej.....	25
Tabela 8. Liczba osób i rodzin którym udzielono pomocy i wsparcia.....	25
Tabela 9. Beneficjenci pracy asystenta rodziny	25
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej rodzinom.....	26
Tabela 11. Wskaźnik deprivacji lokalnej	26
Tabela 12. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	27
Tabela 13. Działalność GKRPA w gminie Kluczewsko w l. 2018-2019.....	29
Tabela 14. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece w gminie Kluczewsko w l. 2018-2020.....	32
Tabela 15. Interwencje domowe i przemoc w rodzinie.....	32
Tabela 16. Wnioski złożone w ramach procedury „Niebieskie Karty A”	33
Tabela 17. Analiza SWOT – problemy społeczne.	49
Tabela 18. Opis celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskaźnikami ich realizacji.	53
Rys. 1. Położenie Gminy Kluczewsko na mapie kraju, województwa i powiatu	7
Rys. 2. Położenie gminy Kluczewsko w województwie świętokrzyskim i w powiecie włoszczowskim	8
Rys. 3. Położenie Gminy Kluczewsko na tle powiatu włoszczowskiego	8